ZENO MILLEA

CE, DE CE ȘI UNDE?

Publicistică 1990-1992

CASA CĂRȚII DE ȘTIINȚĂ

Zeno Millea

CE, DE CE ŞI UNDE?

(Publicistică 1990-1992)

Zeno Millea

CE,
DE CE
ŞI UNDE.?

(PUBLICISTICĂ DIN 1990-1992)

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca 2012

„Pot să neg un lucru fără a-l murdări şi fără a opri pe alții să creadă în el.”

CAMUS

CUPRINS

ARGUMENT..……... 9

În loc de PREFAȚĂ..……... 12

Crezul nostru……..... 15

Drepturi sau privilegii?..…… 18

Scrisoare adresată d-lui Teodor Ilian,

autorul articolului „Domnilor vătrari

cu dragoste şi…”...…… 22

Remember…….. 27

Din presa udemeristă…….. 29

Românii ardeleni – minoritari ai

„Ungariei Istorice”?..…….. 32

Conciliere da, compromisuri

unilaterale nu!..... 41

Scrisoare deschisă către un necunoscut……. 45

Citim în presa de limbă maghiară….. 48

De 1 aprilie……. 49

TRIANONUL şi tristeţea unui prelat…….. 53

Ecouri la „Eger”……. 57

„Catindaţii” la guvern……. 59

În veci pomenirea lui……... 63

Opriţi-vă, cât mai e timp……. 65

Comunismul şi…minorităţile…….. 67

Din presa de limbă maghiară……... 69

László Tökés şi cea de a noua poruncă……. 72

Ce mai găsim sub prelata…

prelatului…… 74

Consecvența inconsecvenței……77

UDMR în fața națiuni……..78

Autorului anonim al unui pamflet

care ne acuză de diverse „isme”……..79

„Calul troian” în Transilvania……. 80

Aide mémoire…….. 87

Târziu, d-le Câmpeanu…… 88

Marginalii la „Păduchele”……... 91

Demagogie UDMR-istă……... 93

Steinhardt contra Rosen……... 94

Basarabia, prezent şi viitor……... 95

„Reconciliere” de Miercurea Ciuc…..100

„Istoriografie maghiară”...……104

Naționalism îngust……105

Los Angeles blues……107

Barcelona ’92 şi spiritul olimpic……..108

„Cerbul de aur”…….109

De la cine învață copiii Franței

istoria noastră……112

„Autohtonii” din Ardeal……115

„Placa” şi esența ofensei……118

Memoria vie……...121

IMT – UDMR……124

Remember……..126

EPILOG……..127

ARGUMENT

Madách Imre, în a sa „*Ember Tragédiája”* (Tragedia omului) – poem dramatic de anvergură epopeică – îşi imagina viitorul omenirii (sub influenţa unei orientări filosofice utopiste) în cadrul unor „falanstere” în care, printre altele, şi perpetuarea speciei era strict controlată şi codificată. Astfel, cele patru tipuri umane proiectate, alfa, beta, gamma şi delta, pe parcursul procesului de „zămislire” erau bombardate sonor cu formule de tipul: „ce bine că sunt *alfa*, am eu cele mai multe îndatoriri – dar am şi cele mai multe drepturi; ce bine că sunt *beta*, chiar dacă am mai puţine drepturi ca *alfa* am, în schimb, şi mai puţine îndatoriri…”şi aşa mai departe.

Mi se va spune că dramaturgul citat (şi inspiratorii amintiţi) au fost vizionari, ingineria genetică fiind astăzi deja pe drumul („cel bun”) care va face posibil respectivul control, totul decurgând, finalmente, în condiţii de laborator, cu eliminarea hazardului, degrevarea cuplurilor (poate şi a mamei de gestaţie), lichidarea familiei, păstrarea unui echilibru optim în societate şi în diviziunea socială a muncii etc., etc., etc.

Nu discut monstruozitatea (în sensul de împotriva legilor firii) de mai sus. Altundeva am vrut să ajung. Nici Madách, dar nici „globalizatorii” noştri de astăzi nu vorbesc, explicit şi cuprinzător, despre statele (naţionale) care urmează a se agrega. Care este modelul, numitorul comun, liantul? Oare şi

acestea (statele)vor suferi o ierarhizare de tipul *alfa, beta, gamma, delta?* Sau te pomeneşti că procesul este deja în plină desfăşurare?

Cine, de unde şi cu ce drept îl proiectează, patronează şi instrumentează?

Desigur, întrebările de mai sus sunt retorice.

Cum ne putem apăra? Noi, cei (mulţi sau puţini) cărora le mai pasă?!

Chiar dacă scepticii vor clătina din cap sau vor râde de mine, îndrăznesc să spun că în multe feluri şi cu destule şanse de reuşită. Dar există două condiţii *sine qua non*: să folosim acelaşi limbaj şi să (re)învăţăm să avem încredere unii în alţii. Şi, bineînţeles, să terminăm, odată şi pentru totdeauna, cu frica de a nu-i supăra pe alţii şi, mai ales, cu teama de-a nu ne pierde „nimbul" de europeni!

Leontin Constantinescu spunea (scria) cândva că: „Uniunea Europeană sau va fi o uniune voită a statelor europene, suverane şi egale în drepturi şi îndatoriri, sau nu va fi deloc!" Apreciere ce exclude, prin definiţie, postura de „primus inter pares".

Din păcate, aceşti „mai egali" există şi (tot) din păcate, există şi destule temeiuri spre a mă convinge că, la o adică, mai degrabă vor părăsi uniunea (nu vreau să mă gândesc la ceva mai rău!) decât să renunţe la respectiva postură.

De peste 20 de ani (de când există libertatea presei) mă ocup de aceşti „mai egali" şi de interesele lor mai puţin „comunitare". Dar, cu precădere, mă ocup de cei ce parazitează anumite interese zonale ale acestora (oferindu-şi chiar serviciile de „vârf de lance"!) În acest sens, am scris nouă cărţi (găsibile redate pe internet, in extenso, la următoarea adresă :

www.scribd.com/collections/3218580/Zeno-Millea), publicate în perioada 1999-2010, în care cred că am spus tot ce era de spus despre fondul problemei.

Ce vreau să arăt în această de-a zecea carte? Aş putea formula astfel: începuturile mele în ale publicisticii. După cum aş putea să invoc faptul că deja în urmă cu peste 20 de ani am avertizat asupra realității şi amenințării iredentismului maghiar şi că aceste avertismente, cu foarte rare excepții, şi-au dovedit, pe parcursul anilor, temeinicia. Şi, în fine, aş putea spune că încerc să explic sensul şi implicațiile titlului la care, până la urmă, m-am oprit: „Ce, de ce şi unde”(am scris).

Mai trebuie amintit că şi prezentul volum este unul de publicistică. Şi dacă în celelalte nouă am reprodus aproape exclusiv articole de-ale mele din săptămânalul *Timpul – 7 zile în România şi în lume*, aici redau materiale apărute în alte publicații (*Mesagerul Transilvan, Unirea, Ardealul, Națiunea, Țara Noastră, Credința Străbună, Gând Românesc, Vremea, Totuşi iubirea, Românul, Zorile etc.*)

Autorul

IN LOC DE PREFAȚĂ

Ce, de ce şi unde scriu?

De curând am fost întrebat de ce scriu într-un ziar al Puterii, de ce despre iredentismul maghiar şi nu despre comunism? Sensul întrebării fiind următorul: a scrie într-un ziar al Prefecturii sau Primăriei înseamnă a agrea şi a servi Puterea; aceasta fiind de sorginte (neo-cripto)comunistă, a-i folosi presa presupune o orientare similară; comunismul constituie sursa tuturor relelor şi a nu explicita, în orice context, acest adevăr, vădeşte colaboraționism; iredentismul maghiar este o găselniță diversionistă menită să abată atenția de la singurul pericol real al prezentului şi viitorului, cel al reinstaurării comunismului.

Pentru cei ce au citit, cu bună-credință, tot ce am scris în ultimii doi ani, întrebările de mai sus sunt lipsite de sens. Pentru ceilalți fac următoarele precizări preliminare:

– un articol trebuie judecat după conținut şi nu după publicația în care apare;

– a publica într-un ziar nu presupune a fi de acord, neapărat şi integral, cu linia acestuia, după cum nici o redacție nu-şi asumă răspunderea pentru afirmațiile unui colaborator ocazional;

– am ajuns să scriu în ziare ale Puterii sau bănuite a fi proguvernamentale, pentru că cele la care am apelat inițial (*România Liberă, Dreptatea, Viitorul şi altele, tot „istorice" şi „naționale")* au refuzat să-mi

publice materialele;

– comunismul a fost poate cea mai monstruoasă siluire a istoriei, a individului, a societății, a valorilor sale perene şi universale,dar nu singura, nici prima, nici ultima şi cu atât mai puțin cea mai de durată.

– iredentismul (politică naționalist-şovină de anexare a unui teritoriu străin, în scopul recuperării unor minoritari) maghiar este o realitate obiectivă cu o vechime de peste 70 de ani şi rădăcini milenare (şi nu o diversiune) şi, spre deosebire de comunism, se află în plină ascensiune. (Că se urmăreşte reiterarea Diktatului de la Viena rezultă clar din materialele celei de a doua Conferințe Naționale a UDMR: *„Numai un arbitraj internațional poate da o soluție problemei Ardealului. Soluția e pregătită pentru momentul când va ajunge la putere opoziția democrată”)*;

– supralicitarea pericolului comunist abate atenția de la amenințarea iredentistă şi nu invers!

Că iredentismul maghiar poate fi doar un pion manevrat, o piesă dintr-un suprascenariu, este foarte posibil, dar asta, pentru noi, nu schimbă datele problemei.

În ceea ce priveşte comunismul, acesta este pe ducă pentru că, abstracție făcând de orice alte considerente, s-a dovedit falimentar din punct de vedere economic. Or, pe o economie falimentară (ajunsă la scadență) numai un sinucigaş ar putea încerca să mai clădească ceva. Şi, în altă ordine de idei, fără „baionetele sovietice” comunismul n-ar fi apărut niciodată în România.

Deci, să încerc să rezum. Am scris despre revizionismul maghiar (şi nu numai) considerându-l

principalul pericol care ne amenință țara. Neocomunismul îl apreciez ca fiind o amenințare minoră şi nu m-am ocupat de el pentru că, slavă Domnului, a fost şi este cine s-o facă. Iar de publicat am publicat acolo unde am găsit înțelegere pentru prioritatea de mai sus şi nu acolo unde, nu numai că mi s-au închis toate uşile, dar mi s-a explicat că iredentismul maghiar nu există, eu fiind, în cel mai bun caz, un manipulat. Ba, mai mult, mi s-a mai spus, pe ici pe colo, în mod confidențial, că dacă prețul „intrării în Europa" este federalizarea sau chiar dezmembrarea țării, acesta va trebui plătit.

Ei nu, domnilor, nici chiar aşa! Am răbdat secole sau milenii toate vicisitudinile istoriei, depăşindu-le, pentru a putea realiza unitatea națională şi teritorială a țării şi să capotăm acum, renunțând la ea de teama unui comunism muribund? Hai să fim serioşi! Dacă aşa se pune problema, dacă acesta e păcatul meu şi al celor ce gândesc ca mine, că nu suntem dispuşi să plătim ticălosul preț amintit, atunci îmi voi purta şi ne vom purta în continuare, cu cinste, eticheta de „neocomunist".

Mesagerul Transilvan
nr.48 (432), 6 VIII 1992 Zeno Millea

Crezul nostru

Strămoşii noştri n-au venit de nicăieri, n-au furat vatra nimănui şi n-au uzurpat drepturile nici unui neam, ci s-au născut aici, în acest spaţiu Carpato-danubiano-pontic şi filiaţiunea lor poate fi urmărită până la etnogeneză şi dincolo de ea, practic până în preistorie. Dovezi istorice (inclusiv, sau mai ales, ale vecinilor noştri), lingvistice, arheologice, toponimice etc., o atestă fără drept de tăgadă.

Zona cuprinsă în arcul Carpaţilor, cunoscută sub denumirea de Ardeal, a fost atât leagănul străbunilor, nucleul de formare al poporului român de sorginte daco-romană, cât şi refugiul de rezistenţă în perioada năvălirilor barbare, punctul de pornire al descălecatelor şi, în mare măsură, izvorul renaşterii naţionale.

Dacă vicisitudinile istoriei, tributare aşezării sale geografice în drumul nenumăratelor valuri migratorii, au aservit temporar Ardealul unor stăpâniri străine, aceasta nu înseamnă implicit şi statuarea unui drept de apartenenţă. Cotropirea unui teritoriu străin în care cotropiţii îşi păstrează identitatea naţională şi covârşitoarea majoritate de-a lungul întregii perioade de dependenţă, nu conferă cotropitorilor nici un drept de revendicare după ce această deţinere încetează. Ungaria, de exemplu, a fost timp de peste 160 de ani paşalâc turcesc şi un răstimp aproape dublu parte integrantă a imperiului Habsburgic, dar nici turcilor şi nici austriecilor nu le-a trecut prin minte măcar vreo revendicare teritorială ulterioară.

Se pare însă că unele cercuri maghiare

extremiste, provenind nu din poporul de rând, ci din casta nobiliară, gândesc altfel.

Exponenții acestor idei, pe care istoria i-a marginalizat, obligându-i finalmente să plece nu numai de la noi, dar şi din ţara lor de baştină, dintr-o incapacitate funciară de a înţelege şi a accepta legile şi realităţile istorice şi geopolitice, desfăşoară – de peste 70 de ani – o campanie revizionistă neîntreruptă. Această campanie a cunoscut, în momente istorice prielnice, exacerbări care au generat finalizări dramatice (momentul Kun Béla – 1919, diktatul de la Viena, colaboraţionismul anilor 1944-1947), ultima dintre ele fiind reprezentată de către evenimentele reprobabile şi tragice petrecute în secuime în ultimele luni, evenimente ce au culminat cu escaladarea paroxistică de la Târgu Mureş.

„Vatra Românească" a demonstrat că este singura forţă ce deţine atât competenţa şi buna-credinţă cât şi fermitatea necesare pentru a aprecia esenţa şi rădăcinile conflictului şi a-l canaliza spre dialog, evident, un dialog realist care porneşte de la inviolabilitatea graniţelor şi a unităţii naţionale şi de la acel postulat al democraţiei care precizează că libertatea unui individ nu are voie să lezeze libertatea altuia (inclusiv atunci când este vorba de minoritari versus majoritari). (…)

Plecăm de la premisa că nu există nici o incompatibilitate funciară care să împiedice convieţuirea paşnică, constructivă şi, de ce nu, prietenească dintre majoritarii români şi minoritarii maghiari şi că aceştia, chiar şi atunci când, în parte, s-au lăsat antrenaţi în acţiuni provocator – separatiste şi revizioniste au fost, de fapt, victimele

unor manipulări externe.

Ne propunem, prin toate mijloacele civilizate ce ne stau la îndemână, să apărăm minoritatea maghiară de acțiunea nefastă a acestor influențe.

Militäm pentru garantarea egalității în drepturi a tuturor cetățenilor aparținând unei minorități naționale, conform reglementărilor internaționale în vigoare.

Ne pronunțăm pentru rezolvarea oricăror revendicări excluziv pe calea dialogului, evident, vizând probleme reale, şi nu false, drepturi şi nu privilegii.

Îndemnăm la luciditate, toleranță, şi bun-simț, condiții indispensabile pentru o bună şi durabilă conviețuire, conviețuire pe care o considerăm sigur realizabilă. Stau mărturie în acest sens nenumăratele exemple de colaborare, prietenie şi căsătorii mixte. În contextul dat, această coexistență este singura şansă realistă.

Zorile, nr.14/5 mai 1990 Zeno Millea
(publicație liberă a cetățe-
nilor oraşului Aiud)

Drepturi sau privilegii?

Pentru că am fost întrebat ce înțeleg eu prin privilegii, să încercăm să lămurim chestiunea.

Drepturile minorităților naționale (mai precis, ale minoritarilor respectivi, neexistând nici o legiferare privitor la drepturi colective) sunt cele prevăzute de reglementările internaționale în vigoare (la care țara noastră a aderat şi pe care le stipulează practic toate partidele noastre politice în platformele lor), reglementări care se referă la statele naționale unitare (românii din România reprezintă 90% din populația țării) şi nu la state multinaționale, ca Elveția de pildă. Tot ce depăşeşte aceste reglementări constituie privilegii şi nu drepturi, probleme false şi nu reale.

Care sunt privilegiile şi falsele probleme cu care ne confruntă minoritatea maghiară? (Pentru că, fapt notoriu, nici o altă minoritate națională din România nu ne pune şi nu ne-a pus niciodată astfel de probleme). Să dau câteva exemple. Spicuiesc din *Erdélyi Hirado*, organ al UDMR, 6 aprilie 1990: *Mit akar a RMDSZ? (Ce vrea UDMR?).* Vrea:

– Sistem local de autoguvernare a minorităților *(„Helyi kisebbségi önkormányzati rendszert")*

– Dezvoltarea unei rețele sanitare proprii (*„A kisebbségi egészségvédelem fejlesztését")*

– Rețea independentă de învățământ în limba maternă, de la creşă până la universitate *(„Önállo egységként működö anyanyelvü oktatási hálozatot, a bölcsödétöl az egyetemig")*etc.

Fără comentarii.

De asemenea privilegiu este să pretinzi acces

la televiziunea maghiară în condițiile actuale.

Cel puțin privilegiu constituie şi pretenția, finalizată de altfel, de a comemora pe teritoriul României revoluția de la 15 martie 1848, care a însemnat pentru noi românii din Ardeal distrugerea a sute de sate şi zeci de mii de morți, pentru că n-am fost dispuşi să acceptăm schimbarea jugului austriac cu unul maghiar.

Şi lista ar putea să continue.

În ceea ce priveşte falsele probleme, atunci când în Ungaria liderul comunității române din Gyula se numeşte Márk György iar la 20.000 de români există 500.000 de greco-catolici (confesiune – pe actualul teritoriu al Ungariei – proprie numai românilor, inclusiv celor complet deznaționalizați), falsă problemă ni se pare însăşi mult acuzata oprimare şi deznaționalizare a minorității naționale maghiare în perioada ceauşistă, perioadă în care existau în Ardeal suficiente grădinițe, şcoli şi licee care să permită efectuarea învățământului elementar şi mediu în limba maghiară, admiteri şi secții în limba maghiară la facultăți, teatre maghiare (Cluj, Tg.Mureş, Satu Mare, Oradea, Sf. Gheorghe etc.), operă maghiară (Cluj), ziare şi reviste mai multe, pe cap de locuitor, decât aveam noi, românii, editură proprie, compartimente separate în librării etc.

Şi încă ceva: să jucăm cinstit, mai ales la nivel înalt şi mai cu seamă când ne adresăm întregii țări. Despre ce este vorba?

După reprobabilele evenimente petrecute în câteva din județele Ardealului, evenimente care au culminat cu exacerbările paroxistice de la Târgu Mureş, au apărut la TVRL reprezentanții județelor în

cauză (Covasna şi Harghita), veniți de la o consfătuire cu guvernul, pentru a da citire unui comunicat elaborat cu această ocazie. Aceşti reprezentanți, după ce ne-au asigurat că în județele respective n-au existat probleme, citind comunicatul au „uitat" să amintească exact paragraful care confirma existența şi natura problemelor. Şi dacă crainicul televiziunii (C. Roşiianu) n-ar fi reluat comunicatul, inclusiv textul omis, rămâneam străini de esența problemei. (Acest paragraf suna cam aşa: *„Să se asigure românilor din județele Covasna şi Harghita condiții de viață şi de muncă de aşa natură încât să nu fie obligați să se refugieze în alte zone ale țării").*

Tot după evenimentele tragice de la Târgu Mureş, la prima emisiune de luni în limba maghiară, dl. Domokos Géza, reprezentantul aripii moderate a UDMR, şi-a expus punctul de vedere. Citez: *„Dar să vedem ce scrie presa centrală despre evenimentele din Târgu Mureş?"* Şi Domnia sa a deschis paginile ziarului „Expres" şi a expus o relatare care făcea răspunzători de cele întâmplate exclusiv pe români. Contrariat, am căutat numărul respectiv (8/23-29 martie 1990) ca să constat că era vorba de expunerea, în antiteză, a două versiuni, cea a lui Eltetö Wellman Jozsef, colaborator al publicației maghiare *Erdélyi Figyelö,* şi cea a lui Lazăr Lădariu, redactor şef la „Cuvântul Liber", iar dl. Domokos Géza a expus numai varianta maghiară, prezentând-o ca şi concluzie a reporterului de la „Expres" (Liana Cojocaru).

Domnilor, să încercăm, ca singură şansă pentru un dialog sincer şi productiv, să spunem, dacă

e posibil, numai adevărul – şi întregul adevăr!!! Adevărurile parțiale pot fi, uneori, mai nocive decât minciuna însăşi.

Unirea, 18 mai 1990 Zeno Millea
(Alba Iulia)

Scrisoare adresată d-lui Teodor Ilian, autorul articolului *„Domnilor vătrari cu dragoste şi…”*, apărut în *„Atlas”* 3-9 VIII 1990

Stimate d-le Teodor Ilian, afirmați că, după revoluția din Decembrie, problema minorității maghiare a încetat să mai existe până am apărut noi „vătrarii”, care cu isteriile noastre naționaliste am înveninat din nou atmosfera.

Mă văd obligat să vă reamintesc câteva date şi fapte, câteva elemente care să lumineze filiațiunea evenimentelor şi raportul cauză-efect.

Minoritatea maghiară a suferit cot la cot cu noi în perioada ceauşistă, fără nici o discriminare, iar sub regimul comunist preceauşist a fost, dimpotrivă, o categorie privilegiată (vom vedea mai târziu de ce). Deci *ab ovo* este vorba de o falsă problemă.

UDMR (tot o organizație culturală care se ocupă de politică; şi cu ce competență!) a apărut în 23 decembrie 1989 (câtă precocitate!) iar în 25 decembrie ’89 şi-a făcut deja cunoscută platforma (câtă sprinteneală!, sau poate „gospodarul bun…”). Sper că o cunoaşteți, din moment ce vă erijați în judecător. Îmi permit, totuşi, să spicuiesc câteva pasagii semnificative. UDMR vrea:

– „Sistem local de autoguvernare a minorităților”;

– „Dezvoltarea unei rețele sanitare proprii”;

– „Rețea independentă de învățământ în limba maternă”! (Textul original, în limba maghiară precum şi sursa preluării pot fi găsite în precedentul articol: „Drepturi sau privilegii” – nota mea).

Deci un „apartheid” sui generis.

De cerut poate cere oricine, orice. Necazul e

că UDMR nu s-a rezumat la a cere, ci a pornit imediat, parte cu de la sine putere, parte sub oblăduirea unui ministru adjunct (care a şi fost destituit ca urmare, dar oricum prea târziu), să şi înfăptuiască aberantul program. În mijloc de an şcolar au fost aruncaţi în stradă sute de elevi români şi numeroase cadre didactice. Au fost destituiţi o mulţime de conducători de unităţi (singura lor vină fiind calitatea de român), au fost ameninţaţi şi alungaţi preoţi, au fost incendiate biserici româneşti, s-au comis crime bestiale (numele victimelor şi „tehnica" atrocităţilor sunt arhicunoscute) etc., etc. Spaţiul nu-mi permite o enumerare mai amplă. Vă mai reamintesc un singur lucru d-le T.I. La începutul lui ianuarie 1990 guvernul maghiar se desolidariza public de elementele maghiare (cetăţeni maghiari) iresponsabile care au trecut graniţa în Ardeal pentru a incita la acte destabilizatoare şi conflicte interetnice.

Şi, vă rog să reţineţi d-le T.I., după ce toate cele de mai sus s-au produs deja, guvernul provizoriu neluând practic nici o măsură de contracarare, abia la o lună după apariţia UDMR, s-a constituit „Vatra Românească", ca o reacţie firească, ca un imperativ de autoapărare a fiinţei româneşti în câteva judeţe ale ţării, ca un imperativ de apărare a demnităţii neamului românesc în general. Iar PUNRT, partidul politic care şi-a însuşit principiile şi obiectivele Vetrei, a apărut abia în 15 martie '90. Acesta este adevărul istoric d-le T.I. şi încercarea de a-l ignora nu vă face cinste.

Ne întrebaţi, printre altele, cine suntem noi „vătrarii"?

Cine suntem? Suntem nepoții, strănepoții şi străstrănepoții umilitului şi batjocoritului popor român al Ardealului de pe vremea lui *Unio Trium Nationum,* a perioadei *Habsburgice,* a celei *dualiste;* fiii celor care, după dreapta judecată a istoriei din 1918, în perioada interbelică au ştiut să uite prigoana şi ocara şi să nu răspundă cu aceeaşi monedă, ci dimpotrivă; suntem cei care am deschis ochii asupra lumii în anii 1940-1944 (oare unde erați d-voastră pe vremea aceea?), perioadă în care românii din Ardealul cedat n-au avut nici şcoli, nici ziare, nici cel mai elementar drept de a se manifesta ca minoritate națională, în schimb au „beneficiat" de toată gama mijloacelor de deznaționalizare, de întemnițări, deportări, atrocități, masacre; suntem cei care în primii ani de după cel de al doilea război mondial, confruntați cu „lupta de clasă" a gărzilor muncitoreşti (integral maghiare!) de la uzinele *János Herbák* ne-am apărat viața în căminul studențesc „Avram Iancu" asediat în toată legea; suntem cei care în aceeaşi perioadă demonstram pe străzile Clujului cerând drepturi egale cu ungurii; suntem cei care pe vremea Regiunii Autonome Maghiare (prețul sau răsplata colaboraționismului maghiar din perioada NKVD-istă) nu reuşeam să ne folosim limba (cea a statului român) nici măcar în instituțiile de stat din sus menționata enclavă; suntem cei care am suferit sub dictatura ceauşistă deopotrivă cu minoritatea maghiară, căreia i s-a luat numai ce i s-a acordat, în mod abuziv, ca răsplată pentru „dezinteresatul" aport adus la cauza instaurării comunismului sovietic în România; şi suntem cei care, în ciuda celor de mai sus, am crezut că, în fine,

după revoluția din Decembrie 1989, prin răpunerea dușmanului comun, vor apărea zorii unor vremuri noi, în care să nu mai fie loc pentru iredentism.

Așa am crezut. Deși simpla rememorare a istoriei ultimilor 70 de ani ar fi trebuit să ne pună în gardă că „prietenii" noștri nu au scăpat nici o ocazie prielnică pentru recrudescența intențiilor lor revizioniste. Și ce putea fi mai prielnic pentru așa ceva decât o perioadă imediat post-revoluționară caracterizată prin instabilitate, vid de putere, organe de apărare compromise etc.?

Nu vă mai răspund la celelalte întrebări. N-ar mai avea rost.

Stimate d-le Teodor Ilian (presupunând că într-adevăr așa vă numiți), dacă sunteți de bună-credință, vă compătimesc. Dacă nu, să vă judece Dumnezeu, istoria și propria d-voastră conștiință. Dacă însă ați folosit un pseudonim și de fapt aparțineți minorității maghiare, vă înțeleg, dar în acest caz vă propun, ca singur element rezonabil, un dialog care să vizeze exclusiv argumentele ce justifică sau nu apartenența Ardealului la România. Să nu ne ascundem după degete. Ungurii sunt convinși că acest teritoriu le aparține de drept și că le-a fost furat în urmă cu 70 de ani. Tot restul este o pură mistificare. Deci singura problemă care se pune este dacă stăpânirea abuzivă a unui teritoriu (chiar dacă efectiv e vorba de 51 de ani, restul fiind stăpânire austriacă sau voievodat ori principat de sine stătător, aflat în relații de vasalitate când cu regatul maghiar, când cu imperiul otoman) atârnă mai greu în balanță decât toate celelalte argumente care sunt în favoarea noastră, a românilor? Iată tema

pe care putem dialoga. Vă stau la dispoziție ca persoană, după cum Vatra Românească, la rândul ei, vă stă la dispoziție ca organizație.

Şi, deşi am afirmat că n-are rost să vă răspund şi la alte întrebări, totuşi ultima mă incită, mai ales că v-am bănuit că ați putea fi exponent al UDMR-ului.

Chiar dacă apărarea ființei naționale a majorității, minoritare în două județe ale Transilvaniei, poate să nu vi se pară un act de cultură, ea este totuşi o condiție primordială de apărare a culturii româneşti. Dar, de fapt, nu asta am vrut să vă spun. Dacă tot insinuați că UVR nu se ocupă de cultură, dați-mi voie, ca simplu „vătrar", să fac primul act care să justifice atributul de organizație (şi) culturală al Vetrei Româneşti. Este vorba de gramatica limbii române. Pe care d-voastră se pare că nu o prea cunoaşteți.

Deci, stimate d-le Teodor Ilian (sau eventual Tivadar Ilyés) permiteți-mi să vă reproduc o frază cu punctarea unor greşeli elementare de gramatică: *„...omul simplu şi curat la suflet şi omul învățat şi cu acelaşi suflet, n-a (sic!) încercat niciodată să tulbure liniştea acestor pământuri, ci, dimpotrivă, au (sic!) făcut din acesta (sic!) un panteon al comunității şi-al frăției, nelăsându-ne (sic!) atraşi de jocuri abile, politicieneşti".*

Domnule T.I., cu dragoste şi…mai puneți mâna pe o gramatică a limbii române, că e greu cu „acordurili"!

Gând Românesc Zeno Millea
Nr. 1/septembrie 1990

Remember

Suntem asiguraţi, pe toate căile, că minoritatea maghiară îşi cere doar drepturile, mai mult sau mai puţin separatiste, fără ca aceasta să vizeze sub ceva formă actualele graniţe ale României.

Suntem asiguraţi şi din afară că statul maghiar se interesează doar de comunitatea maghiară din ţara noastră, îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu ritmul insuficient de alert în care se derulează repunerea ei în drepturile ce i se cuvin etc., fără a emite pretenţii teritoriale sau a pune în discuţie actualele frontiere.

Dacă este într-adevăr aşa, ne punem întrebarea firească: ce-i veni d-lui Mitterand, aşa, nitam-nisam, ca preşedinte al Franţei, ţară care a găzduit şi patronat toate cele trei tratate care au definitivat graniţele actuale în discuţie (Versailles, Trianon, Paris), să declare tocmai în cursul unei recente vizite făcute în Ungaria că aceasta a fost privată de două treimi din teritoriile ei naţionale? Dacă această declaraţie nu era de complezenţă, de politeţe, de „întâmpinare", dacă nu era indusă de ce nu a mai făcut-o până atunci, în altă parte şi în alt context?

Declaraţia precipitată a ambasadorului Franţei prezentată la televiziune, potrivit căreia statul francez, respectând tratatele amintite precum şi Declaraţia de la Helsinki, se desolidarizează de aserţiunea d-lui Mitterand referitoare la presupusa mutilare a teritoriului ungar şi la toate implicaţiile acestei afirmaţii, demonstra elocvent că iniţiativa cu

pricina a fost pur personală şi nu putea fi considerată decât ca o gafă politică prezidențială. Şi este greu de presupus că această gafă s-a produs întâmplător, exact atunci şi acolo!

Conceptul de țară mutilată (Csonka – magyarország) a fost vehiculat şi răsvehiculat pe vremuri şi n-ar mai fi cazul să se revină asupra lui.

Actualele granițe sunt expresia dreptului la autodeterminare al popoarelor, covârşitor majoritare, din teritoriile înglobate cândva în Imperiul Habsburgic, de care au beneficiat Italia, Iugoslavia, România şi Cehoslovacia. Aceste frontiere sunt rezultatul unei drepte judecăți a istoriei iar cei care declară oficial că le respectă ar trebui să n-o facă doar formal şi să înțeleagă, o dată şi pentru totdeauna, că stăpânirea temporară şi abuzivă a unui teritoriu străin nu conferă drepturi definitive asupra acestuia, şi nu poate constitui temeiul nici unei pretenții teritoriale ulterioare.

Înțelegerea şi acceptarea acestui adevăr, integral, atât de către minoritatea maghiară din România cât şi de către statul maghiar, reprezintă cheia rezolvării problemei relațiilor, atât între cele două etnii cât şi între cele două state.

Toate tensiunile care au existat şi care mai există au la bază exact cele de mai sus, oricât am încerca să ne ascundem după degete.

Aducem în sprijinul celor afirmate un ultim argument: aceste tensiuni nu există în legătură cu nici o altă minoritate națională din România, nici una dintre ele neemițând vreo pretenție teritorială.

Gând Românesc ,nr.2/oct.'90 Zeno Millea

Din presa UDMR-istă şi pro-udemeristă

…Să trecem la nr. 18 din 27 VIII al ziarului *Szabadság*, organ al UDMR din Odorheiul Secuiesc. Pe prima pagină remarcăm prezența integrală a textului imnului de stat maghiar, din care reținem apartenența munților Carpați la patria maghiară străbună: *öseinket felhozád / Kárpát szent bércére / általad nyert szép hazát / Bendeguznak vére.*

Tot în aceeaşi publicație, d-l Kálmán Csaba pledează pentru granițele istorice ale „Țării Secuilor".

Pe când despre cele ale „Ungariei Istorice"?

În continuare reproduc câteva idei din *Raport asupra situației privind minoritatea maghiară din Ardeal (23 mai 1990 – Comitetul Internațional Ardelean, 1010 Viena, 4 Landhausgasse)*. Se spune în acest raport, printre altele, cam în felul următor: *Ceasurile din România merg altfel decât cele din Europa Centrală* (Citeşte Ungaria – n.m.)*, şi nu e de mirare din moment ce România există ca stat doar de 125 de ani, până atunci fiind în permanență sub ocupație străină.* (Chiar aşa? – n.m.) *Ca atare, este normal ca valori ca libertate, democrație, pluralism, care pentru noi sunt fireşti şi de la sine înțelese, pentru români să nu constituie o necesitate, un imperativ, din moment ce nu le-au cunoscut niciodată. În acest sens, rezultatul alegerilor din România pentru noi n-a constituit o surpriză.*

Deci, asta este părerea mai sus citatului for maghiar (din diaspora) despre trecutul şi prezentul nostru în ale democrației. Aş vrea să-i întreb pe aceşti „campioni ai democrației" de unde Dumnezeu

li se trage, nu aroganța și insolența cu care s-au născut, ci pretenția ridicolă de a da lecții erijându-se într-o postură care le e cu desăvârșire străină?

Când s-au inițiat și au avut parte de democrație și pluralism ungurii? În perioada tribală când jefuiau Europa, în evul mediu, sub turci (163 de ani), sub austrieci (peste 200 de ani), sub Kun Béla, sau poate sub Horthy Miklos, amiralul de Balaton?

Noi să învățăm de la voi? Sau mai degrabă invers. Și, aici, ca să previn orice protest, mă voi folosi de voi. De emisiunea voastră de televiziune. Unde se mai fac și greșeli, chiar mai multe decât vă imaginați. Ce declara, în emisiunea de luni 8 octombrie 1990, octogenarul vostru literat Faludy György? Citez: *„Era mai multă libertate în Ardeal* (pentru unguri! – n.m.) *în anii '30, încât mulți scriitori maghiari din Ungaria, pentru a scăpa de cenzura horthystă, veneau să-și publice operele în România, de pildă în revista Korunk din Brașov."*

De asta ce mai spuneți, dragii mei dragi, voi care vreți să ne învățați democrația și să ne arătați drumul spre Europa?

Și pentru a vă pune la locul vostru, am să mă folosesc tot de domniile voastre, de presa scrisă de această dată, în speță de buclucașul *Tromf* (nr. 34, pagina 3), în care d-l Elek György, sub titlul *„Fizessenek kártéritést"* (Să se plătească despăgubiri) scrie așa: *„O paşnică organizație culturală a pretins, zgomotos, ca statul maghiar să – și ceară scuze și să plătească despăgubiri pentru pagubele pricinuite după diktatul de la Viena… Dar cât trebuie să plătească mongolii, oare*

cine a provocat mai multe pagube Europei Centrale decât tătarii?!

În fine, fără să vreți, ați recunoscut că ceea ce ați făcut în Ardealul cedat între anii 1940-1944 nu are alt termen de comparație! De! Cine prepară otravă mai riscă să se şi otrăvească.

P.S. Pentru a-i scuti pe sceptici de căutarea respectivului exemplar, redau textul în original:

„Egy csendes kulturális szervezet hangosan követelte hogy a magyar állam kérjen bocsánatot és fizessen kártéritést a bécsi diktátum után okozott károkért…

No de mennyit kell fizessenek a mongolok, hát ki okozott több kárt Közép-Európának, mint a tatárok?!"

Gând Românesc Zeno Millea
nr. 2 / oct. 1990

Românii ardeleni – minoritari ai „Ungariei Istorice”?

Într-un post-scriptum m-am referit la o idee, vânturată de curând la Budapesta, cum că, de fapt, nu ungurii din Ardeal sunt o minoritate în România, ci românii din Ardeal ar fi o populație minoritară a unei entități geografice denumite „Ungaria Istorică”.

Ideea, oricât ar fi de năstrușnică şi anacronică, merită totuşi puțină atenție. Evident, nu intenționăm să ne ocupăm de nostalgia utopică ce se degajă din aserțiunea de mai sus, vrem doar să încercăm să stabilim, în lumina unor surse maghiare de prestigiu, care este proporția etnică în amintita entitate geografică, cât de minoritari erau românii, şi, presupunând prin absurd că „Ungaria Istorică” ar renaşte, cât de minoritari ar fi românii pe teritoriul acesteia.

Datele pe care le reproducem sunt culese din „Révai Nagy Lexikona”, volumul XIII (Lovas-Mons), Budapesta, Editura fraților Révai, 1915, pagina 200.

Iată cifrele pe care le stabileşte primul recensământ efectuat pe teritoriul aşa-zisei „Ungarii Istorice” (de fapt, parte integrantă a imperiului Habsburgic, la acel an) – recensământ întocmit după evidențele parohiale:

Unguri…….4.807.608
Germani……..1.260.451
Slovaci……1.683.698
Români……...2.202.542
Ruteni……442.903
Croați, Sloveni, Sârbi……639.986

Alţii……...237.488

Total……..11.274.676

Deci, în 1840, pe teritoriul râvnit şi revendicat, ungurii erau reprezentaţi într-un procent de 42. Cred că orice comentariu e de prisos.

Restul de 57,3%, cu excepţia germanilor, erau omogen grupaţi: românii în Ardeal, rutenii la nord de Maramureş, slovacii în actuala Slovacie, slovenii în Slovenia, croaţii în Croaţia iar sârbii în Voievodina (ultimele trei făcând parte actualmente din Iugoslavia).

Pentru cei nefamiliarizaţi cu limitele „entităţii geografice" în discuţie, precizăm că teritoriul respectiv cuprindea actuala Ungarie, o fâşie din partea estică a actualei Austrii, Slovenia, parţial Dalmaţia şi Croaţia, Voievodina (provincie din Serbia), Ardealul, Rutenia (Ucraina subcarpatică) şi întreg teritoriul actual al Slovaciei.

Dacă în acest spaţiu românii erau, în 1840, în număr de 2.202.542 (20%), este lesne de imaginat care era densitatea lor în Ardeal.

Începând cu 1867, prin pactul dualist, Ungaria devine regat în cadrul imperiului Habsburg. Această dată marchează începutul unei intense campanii de deznaţionalizare a minorităţilor (majoritare de fapt, în ansamblu, faţă de unguri), până la dezmembrarea din 1918 a imperiului. Evoluţia statisticilor este grăitoare în acest sens.

Deşi se ştie că indicele de natalitate al ungurilor este (şi a fost) dintre cele mai scăzute din Europa, iar sporul natural se cifrează la 2,2 la mie (faţă de 8,7 la mie la români, 8,6 la iugoslavi, 6,9 la cehoslovaci), totuşi în 1910 populaţia maghiară se

dublează practic (9.944.627), față de 1840, pe când slovacii ajung de la 1.683.698 abia la 1.946.357, sârbii croații şi sloveni de la 639.986 la 656.324, iar românii, de la 2.202.542 la 2 948 186 (16%).

Efectiva deznaționalizare sau/şi falsificarea statisticilor de mai sus sunt confirmate de o altă statistică, prezentată pe aceeaşi pagină 200 a lexiconului Révai, în care greco-catolicii şi ortodocşii din teritoriul în discuție, în acelaşi an (1910), sunt prezentați ca reprezentând un procent de 23,8. Or, este ştiut că slovenii şi croații au fost şi sunt romano-catolici, sârbii ortodocşi iar rutenii greco-catolici. Scăzându-i pe ortodocşii şi greco-catolicii neromâni respectivi, procentul de 20 al românilor (stabilit în 1840) se menține în mod evident.

Deci, dacă în 1910 populația „Ungariei Istorice" se cifra la 18.264.533 (după cum atestă acelaşi lexicon), înseamnă că românii (20%) erau în jur de 3.650.000 pe acest teritoriu.

Fireşte, dacă raportăm totul la indicele de spor natural (8,7 la mie la români, față de 2,2 la mie la unguri), trebuie să conchidem că statistica cultelor religioase nu era corectă, ci doar mai puțin mincinoasă decât cea etnografică şi că de fapt numărul românilor era sensibil mai mare.

După 1918 ştim ce s-a întâmplat. În baza dreptului la autodeterminare al popoarelor, covârşitor majoritare în teritoriile respective, slovacii s-au integrat în Cehoslovacia, românii ardeleni în România, slovenii, croații şi sârbii în Iugoslavia.

Şi acum să revenim în prezentul apropiat şi să

încercăm să reconstituim, pe hartă, granițele „Ungariei Istorice" pentru a tenta stabilirea actualei componențe etnice în această arie geografică

Datele la care mă refer provin din *Enciclopedia Statelor Lumii,* Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981, culese la rândul lor din statisticile oficiale ale statelor la care ne vom referi.

În 1980, Ungaria avea 10.710.000 locuitori.

La recensământul din 1970 (10.322.099), după limba vorbită (criteriu relativ), se stabileşte următoarea proporție: maghiari 96,6%, germani 1,6%, slovaci 1,1%, români 0,2% etc. Deci unguri ar fi 10.231,600.

În România, în 1980, erau 22.300.000 de locuitori, din care români 88,14%. Populația maghiară se cifra la 1.638.000 (7,9%), din care 1.438.000 în Ardeal. Românii din Ardeal însumau aproximativ 7.000.000 de suflete

În Iugoslavia, în 1980, la 22.442.000 de locuitori, proporția de unguri era 2,3% (516.166). Populația actuală a fostelor provincii din „Ungaria Istorică" (unde trăieşte şi majoritatea covârşitoare a minorităților maghiare de astăzi) este următoarea: Croația 4.570.000, Slovenia 1.813.000, Voievodina 2.002.000. Deci, la slavii meridionali un total de 8.391.000, din care 516.166 unguri. Cât îi priveşte pe cei de nord, Cehoslovacia, în 1978, număra 15.138.000 locuitori, din care 4.865.814 în Slovacia (dintre aceştia aproximativ 200.000 fiind unguri).

Aducerea la zi a datelor este imposibilă, de altfel, oricum ar fi în defavoarea ungurilor având în vedere sporul natural amintit.

Să încercăm, deci, să adunăm:

Ungaria……10.710.000
Ardeal……8.438.000
Slovenia……1.813.000
Croația……4.576.000
Voievodina……2.002.000
Slovacia……..4.865.814
Total……..32.404.814

Deci, populația „Ungariei Istorice" reconstituite ar număra peste 32 de milioane. Să vedem proporția de unguri:

În Ungaria……10.281.600
În Ardeal……1.438.000
În Iugoslavia……..516.166
În Slovacia……200.000
Total……..12.435.766

Ceea ce reprezintă un procent de 37. Cam anemic pentru justificarea unui imperiu. (Şi i-am omis deliberat pe austrieci şi pe ruteni,neputând stabili numărul lor actual în teritoriile respective).

Şi dacă ne gândim că în 1920 existau în Ungaria 500.000 de români, iar astăzi sunt numai 20.000, deşi numărul ortodocşilor şi greco-catolicilor depăşeşte astăzi, tot acolo, cifra de 500.000…

Şi dacă încercăm să aplicăm acest corectiv şi celorlalte minorități din Ungaria…

Şi dacă toți cei care se numesc Kozsokár (Cojocar), Bogdán (Bogdan), Bardocz (Bărduț), Barbocz (Bărbos), Berszán (Bârsan), Brada (Brad – Bradea), Korbuly (Corbu), Raduly (Radu – Rădui), Brendus (Brânduș), Kovrig (Covrig), Demjén (Demian), Marko (Marcu), Bágya (Badea), Majláth

(mai lat), Dajbukát (dai bucate), Kapdebo (cap de bou), Patrubányi (patru bani) etc., etc., etc., şi-ar aminti obârşia şi graiul străbun…

Şi dacă acest fenomen s-ar extinde şi la celelalte minorităţi care şi-au uitat, nu de bună-voie, numele, originea şi limba…

Şi dacă cei cel puţin 500.000 de secui din Ardeal ar recunoaşte că ei, de fapt, nu sunt unguri…

Şi dacă…

Atunci, desigur, ar deveni mai mult decât îndoielnic faptul că cele 7 milioane de români din Ardeal ar putea constitui o minoritate într-o „Ungarie Istorică" refăcută, *per absurdum*, la finele secolului XX.

Dar, renunţând la aceşti „dacă", un lucru să fie clar: între 1.638.000 unguri, faţă de 19.624.000 români şi 7.000.000 români, faţă de 10.000.000 unguri este o diferenţă atât de mare încât nu cred să mai existe vreo altă naţie a pământului în stare să o ignore.

Gând Românesc Zeno Millea
Nr. 4/decembrie 1990

Amnezii

Pentru d-l senator Király Károly, cercetarea trecutului este exclusiv treaba istoricilor, mai ales când e vorba de perioada 1940-1944.

În alt context, orice referire la cele întâmplate între aceşti ani în Ardealul cedat constituie o instigare, în viziunea aceluiaşi distins reprezentant al UDMR. Doamne, cu ce plăcere am îngropa trecutul pentru totdeauna! Cine nu ne lasă?

Cum crede d-l Király că sinistra lozincă *„Horthy, Csáky Teleky / Minden oláh innen ki!”* (Afară cu toţi valahii), care era cuvântul de ordine în toamna lui 1940, poate fi uitată atât de lesne, mai ales în condiţiile în care multe întâmplări din ultima vreme ne-o reamintesc, conferindu-i o nouă actualitate?

N-am să repet fapte arhicunoscute, semnalate în presa ultimelor 14 luni, la care m-am referit şi eu însumi, nu doar a dată. Mă voi ocupa doar de ecouri mai recente ale acestora şi de câteva întrebări rămase fără răspuns. Cele ce urmează pornesc tot de la o emisiune TVR, de această dată fiind vorba nu de *Cronica parlamentară,* ci de *Puncte de vedere*, în speţă de ultima apariţie a UDMR în cadrul acesteia. În respectiva emisiune, un crainic bărbos, cu voce de iezuit, ce contrasta flagrant cu căutătura lombroziană a respectivului, împreună cu o delegaţie din Cristurul Secuiesc, se străduiau să demonstreze că preotul Ion Tobă n-a fost alungat din parohie, ci a plecat de frica creditorilor. Ceea ce nu înţelegem este de ce a fost nevoie de o revoluţie pentru ca aceşti creditori să-l poată speria pe preotul Ion Tobă

în aşa hal încât acesta s-o ia la sănătoasa? După cum nu înțelegem nici de ce un om plin de datorii, pe care nu vrea să le plătească, în loc să-şi facă pierdută urma, iese în fața întregii țări, netezindu-şi astfel calea spre „închisoarea datornicilor”? Şi i-am mai întreba pe onorații membri ai delegației de ce n-au adus cu ei măcar pe unul singur din românii despre care pretindeau că le-ar fi furnizat declarații compromițătoare la adresa preotului?

Această „comisie” mi-a reamintit o alta care, prin martie-aprilie ’90, venind de la o consfătuire cu guvernul provizoriu, ne-a asigurat, tot prin intermediul televiziunii, că în Covasna şi Harghita nu sunt probleme, iar apoi, dând citire unui comunicat, a „omis” exact paragraful edificator: „Să se asigure românilor din respectivele județe condiții de viață şi de muncă de aşa manieră încât să nu fie nevoiți să se refugieze în alte zone ale țării”. Pasajul a fost reprodus în completarea emisiunii de către mult hulitul Cornelius Roşiianu, care a remarcat „omisiunea”.

Să trecem, însă, la întrebările fără răspuns.

De ce singurul oraş din țară în care a mai fost atacat şi devastat sediul poliției, în 13 iunie 1990, a fost Miercurea Ciuc?

De ce singura clădire din județul Covasna pe care e arborat tricolorul românesc, steagul țării, este sediul PUNR?

De ce acestei clădiri, de curând, i-au fost sparte toate geamurile?

De ce firmele şcolilor româneşti din acest județ, singurele firme în limba română, sunt distruse sistematic?

De ce muzeul de istorie din Sfântu Gheorghe, care adăpostea mărturii arheologice ale prezenței dacice, daco-romane şi româneşti din primul mileniu pe acest teritoriu, a fost epurat de toate aceste piese şi a devenit muzeu de istoria secuilor?

La astfel de întrebări nu primim niciodată răspuns!

În concluzie, orice reamintire a trecutului înseamnă instigare, orice semnalare a recrudescenței acestui trecut este o calomnie iar orice luare de atitudine în fața unui prejudiciu adus demnității noastre naționale şi obrazului țării constituie un atac şovin!

Cele de mai sus îmi amintesc de un proverb maghiar care se pare că nu întâmplător s-a născut pe meleagurile respective: *Ugy kezdödött hogy ö visszaütött!* Ceea ce pe româneşte ar fi: Aşa a început (conflictul) că el a ripostat!

Da, domnilor, aşa este, noi suntem de vină pentru că am îndrăznit să ripostăm. Dacă n-o făceam, totul ar fi fost în perfectă regulă din punctul d-voastră de vedere. Ne cerem scuze şi vă promitem că vom uita istoria Ardealului şi mai ales perioada 1940-1944. De asemenea, anii colaboraționismului, cei ai Regiunii Autonome Maghiare, vom uita tot ce-ați făcut de la revoluție încoace şi nu ne vom mai gândi nici o secundă la cei care strigau în toamna lui ’40: „*Minden oláh innen ki” – Afară cu toți valahii!*

Națiunea, nr. 35 Zeno Millea

Conciliere da, compromisuri unilaterale nu!

Problema fundamentală care ne frământă la ora devărului este Raportul comisiei parlamentare de anchetare a evenimentelor din Târgu Mureş (martie 1990) care a stârnit nedumeriri, nemulţumiri şi proteste. Ascultând fragmentele prezentate la TVR mi s-a părut că este vorba mai de grabă de un eseu asupra problemei conflictelor interetnice în general. Citind textul, mai mult sau mai puţin *in extenso*, apărut în presa scrisă, am constatat că raportul conţine şi date şi fapte concrete dar acestea sunt lacunar prezentate iar mobilurile, motivaţiile, ponderea elementelor, interpretările, deşi par logice, sunt artificial construite în mare parte sau chiar oportuniste. De fapt, raportul urmăreşte, cu intenţii conciliatoare probabil, atribuirea răspunderii pentru cele întâmplate în luna martie la Târgu Mureş, în egală măsură, atât ungurilor cât şi românilor.

Sunt de acord cu concilierea dar nu cu acest preţ. Este un preţ pe care nici un român din Ardeal nu este dispus să-l plătească. Motivaţia voi încerca s-o sintetizez în câteva punctări succinte. Şovinismul românesc, atât cât a existat sau există, a fost întotdeauna secundar, de reacţie. După revoluţia din decembrie ’89 nu numai că n-am fost animaţi de şovinism dar, o bună bucată de vreme, nici n-am realizat că suntem ţinta unor atacuri şovine.

UDMR a apărut în 23 decembrie 1989 şi concomitent s-a produs şi demararea programului de epurare a judeţelor Covasna, Harghita şi (parţial) Mureş de tot ce era românesc acolo, folosindu-se nu

pretextul luptei de clasă ca în primii ani post-belici (când ungurii erau în fruntea colaboraţioniştilor!), ci cel al repunerii lor în drepturile de care ar fi fost deposedaţi sub regimul comunist (regim la a cărui instaurare au pus umărul din greu, strădanie răsplătită, printre altele, cu acel stat în stat denumit „Regiunea Autonomă Maghiară"!).

La începutul lunii ianuarie 1990 guvernul maghiar se desolidariza, într-o declaraţie oficială, de cetăţenii maghiari care au trecut în Ardeal pentru a incita la acte destabilizatoare şi conflicte interetnice! (Cât de sinceră era această desolidarizare se va vedea mai târziu dar, oricum, era o recunoaştere oficială a activităţii destabilizatoare respective).

„Vatra Românească" s-a constituit abia în 8.februarie 1990, iar PUNR a apărut abia în 15 III '90, când localnicii şi „turiştii" maghiari sărbătoreau deja de zor evenimentul care a însemnat pentru românii ardeleni nu numai alipirea la Ungaria ci şi distrugerea a sute de sate şi masacrarea a zeci de mii de locuitori ai acestora, represalii săvârşite de către „luptătorii pentru libertate" ai lui Kossuth care nu puteau accepta că şi celelalte naţionalităţi subjugate de imperiul habsburgic aveau dreptul lor la libertate şi autodeterminare. Aceşti „turişti" au intrat în România cu maşini împodobite cu ramuri de brad, simbol al redobândirii Ardealului, exact cum au făcut-o şi în 1940! Acel „*Most vagy soha*" care se scanda în piaţa centrală din Târgu Mureş are şi el legătură directă cu revoluţia de la 1848, fiind un citat din *Talpra magyar* (Un fel de Marseilleză a „paşoptiştilor" maghiari: *Talpra magyar, hiv a haza,* (Sus maghiare, ţara te somează)/*Itt az idö,* ***most vagy***

soha” (E momentul, ***Azi ori niciodată).***

Ar mai trebui amintit că altercaţiile din 19 III au fost mai degrabă spontane, iar cele din 20 III organizate, unilateral, pentru că este greu de presupus că 3.000 de români au atacat 30.000 de unguri (cifrele sunt preluate din presa maghiară) înarmaţi cu ciomege special confecţionate, saci cu pietre etc. şi care au fost de repetate ori reaprovizionaţi cu „muniţie”, inclusiv din maşini ale Salvării.

Şi un ultim element mai mult decât concludent: finalmente combatanţii maghiari au ocupat sediul CPUN, l-au sechestrat pe preşedintele forului respectiv (generalul /r./ Scrieciu) şi l-au somat să raporteze telefonic la Bucureşti că răspunzători pentru cele întâmplate sunt exclusiv românii şi că aceştia au fost instigaţi şi organizaţi de către Vatra Românească. Reproduc textual ultima ameninţare adresată generalului: *„Dacă nu raportaţi aşa, continuăm măcelul!”*

Cele de mai sus sunt înregistrate pe o casetă video, casetă care a fost proiectată în faţa a patru mii de „vetrişti”, în sala polivalentă din Tg. Mureş, cu ocazia conferinţei naţionale din 4-6 mai 1990.

Concluzia finală am putea-o lăsa la aprecierea cititorului, dar ea a fost deja formulată. Nu de noi, ci de către dl. Szöcs Géza (cel huiduit la 1 decembrie la Alba Iulia). Ce declara omul nr. 2 al UDMR cu ocazia conferinţei naţionale a acestei formaţiuni, în iunie la Oradea? Nici mai mult nici mai puţin decât că : *„Evenimentele din Târgu Mureş n-au constituit o înfrângere ci o victorie, nu un sfârşit ci un început!” (Sic! – n.n.)*

În lumina celor de mai sus, daţi-mi voie să nu fiu de acord cu concluziile comisiei parlamentare şi să cred că evenimentele din Târgu Mureş au fost fructul unui scenariu pregătit cu luni de zile înainte, de către un stat major al extremismului maghiar, scenariu care viza obiective minimale, medii şi maximale şi căruia i-au căzut victimă atât ungurii cât şi românii.

Obiectivul minimal a fost realizat şi mă voi ocupa numai de el. S-a regizat întregul eşafodaj, până la escaladarea paroxistică de la Tg. Mureş din martie, pentru ca ulterior, beneficiind de relaţii îndelung cultivate în reţelele de mass media din străinătate, prin răstălmăcirea mobilului, a raportului cauză-efect, acţiune-reacţiune, prin răstălmăcirea însăşi a faptelor (pogrom antimaghiar, Cofariu Mihai – ungur, căsăpit de români etc.) să se poată oferi lumii o falsă imagine despre realităţile din Ardeal, în scopul de a se acredita ideea că minoritatea maghiară este o victimă a şovinismului şi sălbăticiei românilor, iar Ungaria, la rândul ei, o victimă conjuncturală a unor tratate de pace nefaste şi nedrepte şi, în fond, în scopul de a manipula opinia publică internaţională în favoarea iredentismului ungar. Ceea ce, trebuie să recunoaştem, s-a şi reuşit.

Aş mai adăuga un singur lucru. Ştiu că orice conciliere presupune compromisuri. Dar un compromis unilateral, cum este cel conţinut de raportul în discuţie, va fi contraproductiv.

Unirea, 14 februarie 1991 Zeno Millea

Scrisoare deschisă
către un necunoscut

Cititorul neavizat ar putea crede că titlul este o metaforă, mai mult sau mai puțin inspirată, şi urmează un poem în proză sau poate un eseu.

Dumneata însă, dacă întâmplarea va face să-ți arunci privirea pe această pagină, şi evident, să ai şi curiozitatea să vezi cine e semnatarul, vei bănui, desigur, de la început că nu este vorba de o figură de stil şi că scrisoarea s-ar putea să te vizeze direct. Iar după citirea ei, nu vei mai avea nici un dubiu că mă adresez dumitale.

Aş fi preferat un dialog, dar, nedându-mi nici măcar şansa unui postrestant, m-am văzut nevoit să recurg la prezenta formulă.

Deci, d-le anonim (să mă ierte Anonymus, în fața căruia mi-aş scoate pălăria), tot ce ştiu despre dumneata este că îmi cunoşti numele, originea etnică, ocupația, crezul politic, prestația publicistică, şi că mi-ai trimis o depeşă, bătută la maşină şi nesemnată, dintr-o localitate aflată la o distanță considerabilă, unde nu mă cunoaşte nimeni şi unde nu ajung nici publicațiile la care colaborez. Trebuie să deduc că, după toate probabilitățile, domiciliem în aceeaşi urbe, şi că probitatea, curajul, fair-playul, disponibilitatea pentru dialog nu sunt virtuți care te caracterizează. Dar asta, la urma urmei, e treaba dumitale.

În ceea ce priveşte conținutul anonimei, am reținut o singură idee care merită o replică, sau chiar o încercare de punere la punct. Este vorba de afirmația dumitale care, bineînțeles, mă vizează şi pe

mine, cum că, de fapt, nu românii, ci „corciturile” sunt acelea care îşi manifestă, ca să zic aşa, atitudinea antiudemeristă.

Stimate domnule anonim, n-aş îndrăzni să afirm că toţi cei care dezaprobă politica promovată de UDMR (şi de către cei ce o inspiră) ar fi corcituri. Nici măcar că acestea ar reprezenta o majoritate. De altfel, s-ar putea deduce din afirmaţia dumitale că toţi aceşti hibrizi se consideră români, ceea ce, nu-i aşa, cred că nu stă în picioare?

Să încercăm însă o sistematizare. *Ab initio* se desprind două categorii distincte: hibrizi care prin creştere, formare, educaţie, au devenit unguri sau români, şi cei care, fără să fie supuşi unei orientări deliberate, au optat pe parcurs pentru una din cele două ipostaze. Aceştia din urmă sunt, de fapt, veritabilele „corcituri”. Că procentul de protestatari este mai mare în rândul acestora decât în cel al românilor „pur sânge” este un fapt posibil. Sau, dacă mă gândesc bine, e chiar normal să fie aşa.

Deci, de ce corciturile?

Pentru că ele cunosc problema şi din interior.

Pentru că multe dintre corcituri şi-au petrecut o parte din copilărie sau din tinereţe în Ungaria, între 1940-1944, având un termen de comparaţie şi putând aprecia implicaţiile statutului de „corcitură” în ambele ipostaze.

Pentru că aceste „corcituri”, fruct, dovadă şi simbol al compatibilităţii între cele două seminţii, recepţionează mult mai dureros manifestările de incompatibilitate, induse artificial şi cu rea-credinţă, rezonând funciar, până la ultima fibră, la impactul cu acestea.

M-ai întrebat, domnule anonim, printre altele, dacă *„nu mi-e ruşine să mă leg, în presă, de conaţionalii mamei mele?”*

Nu, domnule anonim, nu mi-e ruşine. Ruşine i-a fost mamei mele pentru conaţionalii ei şi ai dumitale care, după cedarea Ardealului de nord, timp de săptămâni de zile, i-au mânjit clanţa de la uşa apartamentului cu materii fecale şi care, aproape zilnic, i-au scuipat şi maltratat copiii, unul de 7 ani, celălalt de 9. Şi asta numai pentru „vina” de a se fi măritat cu un român, respectiv de a avea un tată român.

Da, domnule. **Am fost bătut şi scuipat de unguri (de unii dintre ei) pentru că tatăl meu era român, în schimb n-am fost niciodată bătut sau scuipat de către români pentru că mama mea era unguroaică!!!**

De asta vă atacă corciturile, domnul meu. Nu pe toţi, nu pe cei care seamănă cu maică-mea, ci pe cei ca dumneata, care una gândesc şi alta spun, una spun şi alta fac, pe cei care, ca şi dumneata, în loc să iasă la lumina zilei şi să spună de fapt ce vor, se ascund în spatele unor revendicări fanteziste, acuză false probleme, pozând în victime şi cerând protecţie de la diverse foruri internaţionale pentru discriminări şi prigoniri inexistente.

Da domnule anonim (care, în loc să mă abordezi direct sau să semnezi o replică în presă, ai recurs la o anonimă), pentru cele de mai sus vă atacă în presă, pe dumneata şi pe cei care îţi seamănă, românii în general şi „corciturile” în special. Pentru cele de mai sus şi pentru faptul că, dacă există vreo minoritate discriminată şi prigonită în România, acea

minoritate, oricât de absurd poate să pară unora (din țară, dar mai ales din afară) este cea a românilor din județele Covasna şi Harghita.

Națiunea, nr.38/1991 Zeno Millea

…….

Citim în presa de limbă maghiară

Kiss Zsuzsa, în *României Magyar Szo,* din 30 XI/1 XII 1991, dezaprobă declarația de loialitate a unui conducător al UDMR din județul Alba, exprimată în legătură cu sărbătoarea națională a românilor.

În acelaşi cotidian central (nr.504/11 XII '91) d-l Csávossy György, *„pentru liniştirea cititorilor"*, precizează că, de fapt, *„respectivul vicepreşedinte nu a exprimat punctul de vedere oficial al UDMR şi s-a gândit exclusiv la loialitatea, dictată de bunele relații interetnice din județ, care caracterizează populația maghiară de aici"*.

Trebuie să înțelegem că loialitatea față de România şi ziua ei națională este un păcat, o ruşine de care trebuie să se lepede orice UDMR-ist cinstit?!

Ardealul, 19 XII 1991 Zeno Millea

De 1 aprilie…

1 aprilie, ziua păcălelilor. Zi în care se fac, inclusiv la televizor, cele mai năstruşnice şi neverosimile afirmaţii, cum ar fi, bunăoară, paritatea leului cu dolarul.

Aceasta nu înseamnă, însă, bineînţeles, că toate afirmaţiile neverosimile făcute în emisiunile TVR din ziua cu pricina ar fi păcăleli de întâi aprilie. O atestă şi interviul de care mă voi ocupa în continuare.

Ceea ce încerc să relatez şi să interpretez constituie, indubitabil, o premieră naţională audio-vizuală (sau poate chiar absolută), premieră pe care, de ce să n-o recunosc, o aşteptam de mult. O aşteptam pentru că trebuia să se producă. O aşteptam ca pe o confirmare, ca pe o absolvire, ca pe un necesar precedent, şi trebuia să se producă, pentru că o atare acumulare de răstălmăciri, de ipocrizie, de rea-credinţă disimulată nu putea, odată şi odată, să nu plesnească din interior. Şi asistăm la prima fisură, la prima breşă, prin apariţia pe micul ecran a actriţei maghiare Adám Erzsébet de la secţia maghiară a teatrului de stat din Târgu Mureş, apariţie ocazionată de un interviu acordat unuia dintre realizatorii emisiunii „Gong”. Şi dacă un telespectator neavizat (nu în ale teatrului, ci în ale politicii) ar fi deschis televizorul cu întârziere, putea liniştit să creadă că asistă la o glumă de întâi aprilie. Un altul, avizat, ar fi presupus poate că urmăreşte o nouă ediţie a emisiunii „Incredibil, dar adevărat.” Incredibil era nu atât conţinutul, cât gestul în sine, decizia şi finalizarea acestuia.

Hotărât lucru, temerară inițiativă, la care te poate împinge doar disperarea.

Dar să vedem despre ce este vorba. Adám Erzsébet, pe care spectatorii o cunosc din rolurile interpretate pe scena teatrului maghiar din Târgu Mureş, iar telespectatorii din reportajul unui turneu londonez (în care actrița s-a achitat cu brio de obiectivul generos, dar dificil, de a-l tălmăci pe Eminescu, în paralel, în limbile română şi engleză), este o notorie îndrăgostită de Eminescu, pasiune pe care şi-a orientat-o pe un făgaş inedit. Şi-a propus şi a realizat o serie de recitaluri eminesciene bilingve, majoritatea în română şi maghiară, devenind în acest fel un ambasador, nu numai al poeziei lui Eminescu, dar, în egală măsură, şi al cunoaşterii şi apropierii româno-maghiare.

În interviul amintit, Adám Erzsébet relata, cu lacrimi în ochi, că de la revoluție încoace toate piesele în care juca (inclusiv *Nora* de Ibsen) au fost scoase din repertoriul Teatrului maghiar din Tg. Mureş, n-a mai fost distribuită în nici un rol şi, practic, a fost exclusă din colectivul teatrului, toate acestea ca represalii, sub acuzația de colaboraționism. Iar acest colaboraționism a constat în faptul de a fi recitat poezii în limba română şi maghiară în cadrul cenaclului condus de către „fascistul Adrian Păunescu”.

Nu ştim dacă Adrian Păunescu a fost fascist sau comunist. Ştim sigur că a fost poet. Şi mai ştim că cenaclul pe care l-a inițiat şi condus s-a bucurat de o atare adeziune şi popularitate în rândurile „generației în blugi şi adidaşi”, încât a stârnit invidie şi gelozie, inclusiv undeva foarte sus.

Se pare că şi căderea lui Păunescu tot de aici i s-a tras.

Mai ştim, de asemenea, că acest cenaclu a polarizat o mulţime de talente remarcabile din lumea „muzicii tinere", le-a cultivat şi lansat, şi că a realizat programe de ţinută. Este adevărat că aceste programe erau presărate şi cu ode pentru „cârmaciul meşter", şi cu lozinci care reclamau coparticiparea auditoriului, dar acestea, interpretabile şi ca un tribut plătit cenzurii, nu stârneau nici un ecou în inimile miilor şi zecilor de mii de spectatori şi, sigur, erau recepţionate ca un preţ, ca o vamă obligatorie pentru a accede la adevărata substanţă a spectacolului. Iar aceasta nu era nici comunistă, nici ultranaţionalistă şi nici şovină. Patriotică,da. Era patriotică! Iar „generaţia în blugi şi adidaşi" cred că a demonstrat cu ocazia revoluţiei din decembrie '89 că nu este nici îndoctrinată şi nici lipsită de patriotism.

Personal, nu cunosc nici un cenaclist român pe care această fostă calitate să-l fi compromis sau să-l fi expus la stigmatizări şi represalii. Ba, dimpotrivă, pot să afirm că toţi cei care reprezintă astăzi elita folk-ului românesc, de la Alifantis, Vintilă şi Socaciu, până la Hruşcă şi Şeicaru, au fost membri marcanţi ai cenaclului „Flacăra".

Şi-atunci, îmi pun firească întrebare: ce fel de colaboraţionism i se impută actriţei Adám?

Cu cine a colaborat aceasta: cu comuniştii sau cu românii?

Cu ce este mai vinovată ea decât românii din cenaclul „Flacăra"?

De ce este mai culpabil un ungur în situaţia dată şi faţă de cine?

Şi dacă mă gândesc că actrița maghiară de la Târgu Mureş, în aparițiile ei din respectivul cenaclu, n-a făcut altceva decât să recite din Eminescu în limbile română şi maghiară, atunci semnele de întrebare nu-mi mai ajung!

Aş putea să-mi duc gândul până la capăt şi să rostesc adevărul în toată goliciunea şi hidoşenia lui revelatoare şi acuzatoare, dar prefer să las verdictul la aprecierea şi latitudinea cititorului.

Nu ştiu în ce măsură confesiunea doamnei Adám Erzsébet o va ajuta să se „reabiliteze" şi să-şi recapete locul şi poziția în teatrul (sau comunitatea!) care a renegat-o, dar gestul domniei sale, neîndoios, îi va aduce simpatia şi stima tuturor acelora care consideră că adevărul trebuie să primeze asupra intereselor personale sau de grup.

Şi dacă gestul d-nei Adám (ce nume predestinant!) nu va rămâne singular, atunci vom putea spera că problema minorității maghiare, falsa problemă a minorității maghiare din România, se va rezolva din interior. Şi cred că este singura cale care ar putea duce la o rezolvare de durată.

Națiunea, nr.41/1991 Zeno Millea

Notă
La data de 3 mai 1991, TVR ne face un nesperat cadou: transmiterea unor fragmente (preluate de la televiziunea publică maghiară) din „Reuniunea de la Eger" (închinată trecutului şi viitorului Ardealului). Citãm din declarațiile făcute acolo de pastorul Tökés, preşedinte de onoare al UDMR:
-."Ardealul este în pericol de moarte!"
-."Este vorba de iminența pierderii definitive a Ardealului!"
-."Toți ungurii ardeleni să rămână pe loc, cei plecați să se întoarcă, altfel lupta pentru Ardeal îşi pierde rostul!"
-.(…)"Avem drepturi istorice sacre asupra Ardealului!"

*

* *

Trianonul şi tristețea unui prelat

Pastorul Tökés Lászlo, după reuniunea de la Eger, neagă orice legătură cu iredentismul, se pronunță pentru respectarea granițelor actuale, declară că n-a semnat (oare pentru a câta oară?) ceea ce a apărut în presă sub numele lui, şi nici declarația finală a întâlnirii, dar susține totuşi că tratatul de la Trianon, „care a privat Ungaria de 2/3 din teritoriile ei naționale", a fost un eveniment trist pentru că i-a transformat pe ungurii din Ardeal în minoritari, în propria lor (fostă) țară.

Să trecem peste faptul că cei ce s-au întâlnit la Eger au discutat viitorul Ardealului şi nu pe cel al minorităților maghiare de acolo (după cum, în fine i-

a fost dat întregii ţări să vadă şi să audă), să acceptăm că d-l Tökés s-ar fi desolidarizat de spiritul fără echivoc iredentist al concluziilor acestui conclav „ştiinţific” şi să ne ocupăm numai de declaraţiile anterioare ale susnumitului pastor (difuzate de către Budapesta în 25 aprilie 1991).

Declaraţii care sumează o serie întreagă de neadevăruri. Să le luăm pe rând.

Ungurii din Ardeal n-au putut fi nicicând majoritari în „ţara lor” (afirmativ Ungaria), din simplul motiv că Ardealul n-a aparţinut, efectiv, niciodată Ungariei. Nici măcar în cei 51 de ani (1867-1918) de dualism austro-ungar, pentru că în cadrul acestuia Ungaria nu avea decât un statut de relativă autonomie (finanţele, diplomaţia, apărarea, deciziile militare etc. aparţinând exclusiv Vienei!) şi, ca atare, nu era, în fond, un stat independent şi suveran. Iar în Ardeal ungurii au fost din totdeauna net minoritari faţă de români, atât pe vremea voievodatului cât şi a principatului.

Ba mai mult, ungurii n-au fost majoritari (în sensul majorităţii absolute), nici măcar în propria (sau pretinsa) lor ţară. Evident, mă refer la himerica şi mult râvnita „Ungarie Istorică”. Aici se impun câteva precizări. Respectiva entitate geografică (actualul teritoriu, Slovenia, parţial Dalmaţia şi parţial Croaţia, Voievodina, Ardealul, Ucraina subcarpatică, Slovacia) n-a constituit un imperiu istoric, ci o înjghebare bazată pe relaţii feudale specifice evului mediu care a durat, practic, pe parcursul a două domnii: cea a lui Ludovic cel Mare de Anjou (1342-1382) şi cea a lui Matei Corvin (1458-1490).

Iar după aşa numitul *Mohácsi vész* (Dezastrul de la Mohács), din 1526, Ungaria dispare practic de pe harta Europei timp de patru secole, devenind mai întâi paşalâc otoman, apoi parte integrantă a Imperiului Habsburgic.

Cele de mai sus, împreună cu componenţa etnică (de care ne-am ocupat, cu nişte pagini în urmă, în cadrul articolului „Românii ardeleni – minoritari ai „Ungariei Istorice?") atestă faptul că respectiva entitate este o noţiune abstractă fără acoperire istorică sau demografică, o himeră, o fantasmă.

Deci, stimate d-le Tökés, ştiu că afirmaţia dvs., menită să vă justifice tristeţea „Trianonică", cum că din majoritari în Ungaria („istorică") aţi devenit minoritari în România, nu stă în picioare. Nu stă, pentru că, la urma urmei, minoritari aţi fost şi în propria (sau impropria) dumneavoastră ţară.

Aşa că, alungaţi-vă, domnule pastor, tristeţea sau măcar motivaţi-o altfel. Dar, dacă mă gândesc mai bine, parcă aţi şi făcut-o. La Eger. Aţi vorbit acolo, pare-mi-se, despre pierderea iremediabilă a Ardealului? Când, sfinţia voastră, s-a produs acest trist eveniment? La Trianon nu, pentru că în '40 au venit fasciştii şi v-au răsplătit (sau arvunit) colaborarea prin retrocedarea Ardealului de nord. La Yalta nu, pentru că în '45 au venit comuniştii şi v-au plătit (sau acontat) colaborarea propulsându-vă în toate funcţiile cheie, în toate posturile de conducere, administrative, politice şi chiar militare (în speţă Miliţie şi Securitate), din Ardeal.

Atunci când, sfinţia ta, poate după Decembrie '89? Te pomeneşti că da! Şi ne mai avînd

nici fasciști și nici comuniști în spate ați făcut o tentativă pe cont propriu. Și ați ratat. Asta să fie? De aici vi se trage, domnule pastor, dispoziția apocaliptică și tristețea fals trianonică? Nu disperați totuși, eminența voastră (mai mult sau mai puțin cenușie), nu e totul pierdut. Chiar dacă aliații d-voastră de nădejde au cam dispărut de pe scena istoriei, poate mai găsiți câteva suflete caritabile în România, suflete „europene", aciuite pe la niscaiva grupuri, forumuri sau alianțe, dispuse să vă ajute în continuare. Asta, evident, cu condiția să nu fi stat în fața televizorului în seara zilei de 3 mai 1991!

P.S. Nu înțeleg, totuși, de ce a trebuit să așteptăm atâta pentru acest moment de adevăr care, sunt convins, va trezi și cea mai adormită sau manipulată conștiință. Oricum, mai bine mai târziu decât niciodată.

Unirea, 8 mai 1991 Zeno Millea

Ecouri la „Eger”

Ziceam, nu de mult, că cele petrecute la Eger şi văzute şi auzite de întreaga țară vor trezi şi cea mai adormită sau manipulată conştiință. Pe de altă parte, presupuneam că vom asista măcar la nişte desolidarizări explicite din partea celor vizați. Când acolo, tot ce am înregistrat au fost declarații în genul: de ce atâta agitație, asemenea reuniuni ştiințifice au mai fost şi vor mai fi, ele neangajând cu nimic nici statul maghiar şi nici UDMR (chiar dacă organizația care a patronat simpozionul este subvenționată de către parlamentul ungar şi chiar dacă printre participanții „neoficiali” se numărau un membru al guvernului maghiar şi preşedintele de onoare al UDMR – am adăuga noi). Ba mai mult, am auzit şi voci româneşti care se ridicau întru apărarea pastorului Tökés, vorbind despre răstălmăciri şi manipulări în legătură cu afirmațiile făcute de acesta la Eger.

Despre cele afirmate, în general, la respectiva reuniune se pot scrie tomuri. Să rămânem deocamdată doar la declarațiile susnumitului pastor:

– Problema care se pune este: a fi sau a nu fi!

– Ardealul este în pericol de moarte!

– Este vorba de iminența pierderii definitive a Ardealului, catastrofă comparabilă cu cea de la Mohács (1526, dată la care Ungaria dispare de pe harta Europei pentru 400 de ani – n.m.)!

– Toți ungurii ardeleni să rămână pe loc, cei plecați să se întoarcă, altfel lupta pentru Ardeal îşi pierde rostul!

– Avem drepturi istorice sacre asupra Ardealului!

Este vorba, deci, despre drepturi asupra Ardealului, despre lupta pentru a-l redobândi şi despre iminenţa ca pierderea, provizorie, a acestuia să devină definitivă.

Şi după toate acestea, se mai aud voci care încearcă să-l disculpe pe pastorul Tökés. Argumentul? Că acesta s-ar fi declarat împotriva autonomiei Ardealului. Fals! Tökés Lászlo a afirmat, textual, *„că planul de autonomizare al Ardealului nu e realist"*. Şi, ne punem întrebarea, de ce nu e realist? Simplu, pentru că nu are cum să preîntâmpine pierderea definitivă a Ardealului, sortit, ca parte integrantă a României, să rămână, conform unor aranjamente malteze, definitiv în sfera de influenţă sovietică. (Spre deosebire de Ungaria, menită a intra în sfera de influenţă occidentală). Şi orice altă interpretare, în lumina celor afirmate în prealabil de către pastorul Tökés, este absurdă.

Şi-atunci, care să fie soluţia, sfinţia voastră? Din moment ce România este iremediabil condamnată, singura soluţie este, nu-i aşa?, ca Ardealul să nu mai aparţină acesteia! Dar atunci cui?

Aflaţi, eminenţa voastră (deloc cenuşie – de această dată), că cei şapte milioane de români din Ardeal şi-au exercitat, deja în 1918, dreptul la autodeterminare şi că astăzi, chiar cu riscul de a rămâne definitiv în sfera de influenţă sovietică, îşi menţin opţiunea iniţială şi nu vor accepta să le hotărască alţii soarta. Şi, la nevoie, vor şti să-şi apere pământul strămoşesc cu arma în mână.

Ardealul, 22 mai 1991 Zeno Millea

„Catindații” la guvern

Deci, guvern de uniune națională. De uniune şi de unitate națională. Sau cele două noțiuni nu sunt neapărat subsecvente? Judecând după cele ce urmează, s-ar părea că nu.

Despre ce este vorba? Despre UDMR şi despre solicitudinea şi disponibilitatea acesteia, la fel de sprintenă şi de suspectă ca pe vremea CPUN-ului, vizavi de participarea la noul guvern de unitate (pardon, uniune) națională. Nici n-a apucat să cadă de-a binelea guvernul Roman şi radio Budapesta făcea deja considerații asupra procentului de reprezentanți ce i se cuvine UDMR-ului. Ba mai mult, prima care şi-a desemnat virtualii miniştri, în număr de patru, indicând şi ministerele vizate, a fost tot această formațiune. Iată de ce un scurt remember se impune.

UDMR a apărut (în respectiva ipostază!) în 23 XII 1989 şi, sub masca anticeauşismului şi anticomunismului, a promovat de la început o politică agresivă, urmărind, de fapt, următoarele obiective principale:

– epurarea elementului românesc şi reconstituirea *de facto* a regiunii autonome maghiare;

– declanşarea, prin diverse provocări, a unor conflicte interetnice, urmate de intervenție ONU, arbitraje internaționale etc. ;

– sau, măcar, regizarea unui „pogrom antimaghiar”, care să manipuleze opinia publică internațională în favoarea iredentismului maghiar.

Şi, trebuie să recunoaştem, primul şi ultimul

dintre obiective au fost atinse. La cel de al doilea nu s-a renunțat (fiind vorba, evident, de scopul final şi rațiunea întregii strădanii), au intervenit doar modificări de tactică. Doritorii de amănunte le pot găsi în materialele consfătuirii de la Eger sau în cele ale celui de al II-lea congres național al UDMR.

La 20 mai 1990, practic, toată populația maghiară cu drept de vot (peste 900.000 de persoane) votează cu UDMR. Dintre aceştia, 600.000 sunt membri activi. Nici unul dintre ei n-a fost întrebat, nicăieri şi niciodată, cine eşti dumneata *X.Y.* şi ce-ai făcut în ultimii 5 (sau 45) ani? (Componența UDMR e la fel de pestriță ca a oricărui alt partid din țară, având, inclusiv în conducere, reprezentanți marcanți ai fostei nomenclaturi comuniste).

Prin ce s-au evidențiat până în prezent parlamentarii udemerişti? Prin următoarele:

– au protestat din răsputeri împotriva ideii că separatismul ar avea vreo tangență cu siguranța statului şi împotriva atributului de stat național unitar al României;

– nu s-au desolidarizat de nici o provocare iredentistă lansată din Ungaria sau de aiurea, nici măcar de cea de la Eger, în ciuda faptului (sau tocmai de aceea) că preşedintele lor de onoare a fost protagonistul nr. 1 al respectivei reuniuni „ştiințifice";

– au respins clauza care prevede că pământul țării nu poate fi cumpărat de străini şi apatrizi.

Cele de mai sus confirmă, fără echivoc, caracterul etno-politic, nu numai al UDMR, ci şi al opoziției promovate de către aceasta.

Şi-atunci stau şi mă întreb: ce să caute într-un guvern de uniune şi unitate naţională reprezentanţii unei formaţiuni a cărei însăşi raţiune de-a fi este, dimpotrivă, dezmembrarea ţării?

Să ne întoarcem, însă, la problema candidaţilor propuşi. Ne-am fi aşteptat ca aceştia să fie, cât de cât, curaţi, necompromişi. Or, în fruntea listei îi găsim pe cei doi Géza, Domokos şi Szöcs.

Să începem cu d-l Szöcs Géza. În iunie 1990, la prima conferinţă naţională a UDMR, domnia sa a declarat: *„Târgu Mureşul nu este o înfrângere, ci o victorie, nu este un sfârşit, ci un început”!* La 1 decembrie, la Alba Iulia, acelaşi domn Szöcs susţinea că paşoptiştii maghiari n-au intenţionat alipirea Ardealului, ci doar atragerea acestuia în revoluţie de partea Ungariei. (De fapt, această alipire nu numai că a fost preconizată, dar a fost efectiv realizată în 30 mai şi promulgată de către Ferdinand al V-lea la 10 iunie 1848). Fără comentarii.

Să trecem la d-l Domokos Géza. Cred că este încă vie în memoria telespectatorilor scena în care susnumitul, în legătură cu anul înfiinţării şi specificul activităţii societăţii „culturale” EMKE, acuza un deputat al PUNR că nu cunoaşte istoria. (De fapt, cel ce n-o cunoştea sau nu voia s-o cunoască era exact d-l Domokos, fapt lesne de verificat).

La prima emisiune TV în limba maghiară de după evenimentele tragice din martie 1990, a apărut şi domnul Domokos Géza, consternat şi ofensat că cineva îndrăzneşte să-i pună în discuţie opţiunea şi comportamentul. Ca ultim argument s-a folosit de următoarea farsă: a deschis paginile ziarului *Expres*

şi a expus o relatare care-i făcea responsabili de cele întâmplate exclusiv pe români. De fapt, în numărul respectiv (8/23-29 III 1990) se expuneau, în antiteză, două versiuni, iar d-l Domokos a citit doar varianta maghiară, prezentând-o ca pe o consemnare-concluzie a reporterului de la *Expres* (Liana Cojocaru). Tot fără comentarii.

Deci, dacă tot am ajuns (sau ne-am întors) la un guvern de uniune națională (fără acoperire electorală) şi dacă tot trebuie să acceptăm „darul grecilor", atunci măcar să ni se ofere oameni de ținută şi nu farsori şi coțcari.

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
Nr.232/15 oct. 1991

În veci pomenirea lui!

D-l Csapo, în numele UDMR (care nu i-a dat mandat pentru mai mult), s-a delimitat, ca de ceva real, de inițiativa grupului condus de către Katona Adám, şi ne-a trimis la declarația d-lui Domokos Géza.

Acesta, în nr. 199/11 X ’91 al cotidianului clujean *Szabadság* afirmă: *„Adunarea națională a secuilor din 1848 de la Lutița a fost comemorată liber, pentru prima dată, în 1989 (...) În ceea ce priveşte însă asocierea acestei comemorări cu autonomia teritorială a Țării Secuilor şi cu măsurile organizatorice menite să o realizeze, considerăm o atare inițiativă ca fiind cât se poate de neinspirată. În primul rând e neclar ce vor cu această autonomie inițiatorii ei (autointitulați „Grupul politic din Secuime al UDMR”)...”* Acelaşi articol, în traducere românească, apare în „Libertatea”.

Deci, orice om normal, care se uită la televizor şi citeşte presa scrisă, trebuie să înțeleagă că grupul menționat, sub conducerea d-lui Katona Adám, a pus la punct un proiect de autonomizare a țării secuilor, proiect ce urmează să prindă contur cu ocazia aniversării paşoptiste de la Lutița.

Şi după toate acestea, vineri, 18 X ’91, la emisiunea „Viața parlamentară”, d-l Szöcs Géza, cu o neruşinare dezarmantă, se miră de unde am scornit noi povestea asta cu autonomia secuilor şi cum pot nişte oameni maturi (adică parlamentarii români) să lanseze asemenea zvonuri?

D-le Szöcs, dumneata, bag de seamă, ne crezi pe toți hipofreni? Sau consideri că în politică orice

coţcărie este permisă?

De fapt, nu ştiu de ce mă mir, ar trebui, mai degrabă, să-ţi apreciez consecvenţa. Sau crezi că am uitat cele declarate de domnia ta la Alba Iulia, de întâi decembrie 1990? (Când nu ştiai de ce eşti huiduit?). Nu, n-am uitat, d-le Szöcs, şi, de curând, m-am străduit să reamintesc şi altora „adevărurile istorice" rostite de matale atunci şi acolo.

Şi, mai trebuie să remarc că, negreşit, ai progresat. De la falsul istoric, mai greu de verificat, ai trecut la măsluirea prezentului, în văzul întregii ţări şi fără o minimă acoperire.

Domnule Szöcs, să te ţie Dumnezeu. Eşti omul potrivit, la locul potrivit. Încă vreo două isprăvi ca cea de vineri 18 octombrie şi vei reuşi să compromiţi definitiv şi cauza pe care o slujeşti. Amin.

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
30 octombrie 1991

Opriți-vă, cât mai e timp!

Nu, nu dramatizăm, dar şi în Croația totul a început cu un referendum pentru autonomie.

Iar d-l Csapo se delimitează. Deci delimitare, nu dezicere, nu desolidarizare, nu condamnare, nu… Ce înseamnă „delimitare”? Înseamnă circumscrierea unui punct de vedere propriu de aşa manieră încât să nu constituie o îndepărtare de consens. (Definiția am desprins-o citind prima pagină a cotidianului *Szabadság* din Cluj, nr 199/11 X 1991). E clar, nu?

D-l Csapo, după ce ne acuză, plin de suficiență şi dispreț, pe noi (!?) de diversiune, ne trimite la declarația d-lui Domokos Géza (publicată în acelaşi ziar), pe care o consideră tranşantă şi edificatoare. De fapt, aceasta, fără a fi tranşantă, este edificatoare, dar în cu totul alt sens. Domnia sa spune, în esență, că: autonomia în discuție este în contradicție cu legislația , deocamdată, în vigoare în România; în contextul actual, intern (criză guvernamentală, tensiuni sociale şi etnice) şi extern (război civil în Iugoslavia) momentul ales pentru autonomizarea „Țării Secuilor” este nepotrivit. De altfel, de aceeaşi părere sunt şi ungurii din Târgu Mureş chestionați de reporterul televiziunii. Deci să aşteptăm condiții mai prielnice şi legi noi (făcute de cine?), în rest totul e OK!

Oameni buni, credeți că e bine ce faceți, credeți că este măcar în interesul vostru? Meditați la cele de mai sus până nu va fi prea târziu!

Post scriptum

Strânşi cu uşa, deputații UDMR condamnă orice acțiune îndreptată împotriva integrității teritoriale a

țării, dar nu condamnă în mod explicit şi inițiativa de autonomizare a Țării Secuilor". De ce? Simplu. Pentru că în viziunea dânşilor această „țară în țară" nu lezează integritatea teritorială a României, iar transformarea românilor în minoritari, discriminați negativ în propria lor țară, nu constituie o atingere a demnității naționale. De unde ştiu? La fel de simplu. Din consultarea platformei-program a UDMR, unde se cere (sau pretinde): *„Sistem local de autoguvernare al minorităților", „rețea proprie şi autonomă de învățământ", „rețea sanitară proprie", „rețea proprie de cercetare ştiințifică"etc.,* toate acestea, însă, fără a prejudicia integritatea şi suveranitatea țării. Aşa scrie acolo, scepticii n-au decât să verifice.

Şi-atunci, ne întrebăm cum se mai poate acorda credit unei pretinse bune-credințe, trâmbițate cu ostentație şi obstinație de către UDMR, când în spatele cuvintelor se ascunde echivocul şi demagogia? Cum mai putem crede în promisiunile de respectare a legilor şi de loialitate față de Țară, când însăşi platforma UDMR nesocoteşte legea fundamentală a țării, Constituția?

Totuşi iubirea Zeno Millea
61/31 oct.-6 nov. 1991

Comunismul şi…minorităţile

Iredentismul maghiar este o realitate de necontestat. În ce măsură acesta exprimă crezul minorităţii maghiare din România şi îşi aserveşte programul UDMR este greu de apreciat. În general credem, sau ne place să credem, că este vorba de o mână de extremişti. De ce atunci vocile din interior care condamnă acest extremism sunt atât de puţine? Derută, oportunism, ţâfnă, frică sau câte puţin din fiecare? Cert e că reprezentanţii UDMR, parlamentari sau nu, preferă, unei recunoaşteri cinstite a realităţii, orice altceva (eschiva, răstălmăcirea, minimalizarea, negarea şi, mai ales, contraatacul). De tipul celui lansat de d-l Tokay la şedinţa parlamentară de discutare a raportului Covasna-Harghita. Contraatac în care ni se impută că facem procesul revoluţiei în loc să-l facem pe cel al comunismului.

Dragii mei dragi (mă adresez nu minorităţii maghiare, nu UDMR-ului, ci exclusiv extremiştilor, atâţia câţi vor fi fiind), voi vorbiţi despre procesul comunismului? Voi care în primii 15 ani aţi profitat numai de pe urma lui? Voi ne acuzaţi că facem procesul revoluţiei în loc să ne ocupăm de foştii comunişti? Că ne ocupăm de cei şapte pe care i-aţi omorât voi şi nu de cele peste 1000 de victime propriu-zise ale revoluţiei?

Voi sunteţi ultimii chemaţi să faceţi procesul comunismului în ţara asta. Dar dacă tot vreţi să-l faceţi, cu tot dinadinsul, atunci începeţi cu ai voştri, cu UDMR-ul. Că n-aţi făcut absolut nimic până acum. Ba dimpotrivă.

Şi imaginați-vă că, aşa cum pe voi v-a interesat, în primul rând, cum să redobândiți Ardealul, tot aşa ne-a interesat pe noi, prioritar, cum să-l păstrăm!

Comunismul a apărut în urmă cu 70 de ani, iar acum i se cântă prohodul. Pe când pofta voastră pentru Ardeal e veche de 1000 de ani şi nu vădeşte nici un semn de atenuare. Şi dacă e să vorbim de comunismul care v-a „persecutat", rugați-vă lui Dumnezeu să nu pun pe hârtie (chiar) tot ce ştiu despre acest subiect!

Iar în ceea ce îi priveşte pe cei şapte morți din secuime (nu uciși – ci linşați, nu executați – ci sfârtecați, jupuiți, arşi de vii, cu ochii scoşi, cu şobolani în gură etc.), pe care îi opuneți, în contextul dat, victimelor revoluției din '89, judecata voastră este la fel de strâmbă şi tendențioasă. Nu cei peste 1000 de eroi din Decembrie, ci toate victimele celor 45 de ani de comunism pălesc în fața genocidului practicat în Ardealul de nord în doar patru ani (1940-1944). Iar dacă le comparăm cu tributul uman global plătit de românii ardeleni de-a lungul secolelor, decalajul devine incomensurabil.

Deci, dacă acordăm prioritate procesului iredentismului maghiar, o facem cu gândul nu la cele 7 victime din Covasna şi Harghita, ci la întreaga jertfă adusă de poporul român pe altarul Ardealului în ultimul mileniu. O facem cu gândul la tot ceea ce a fost şi ar mai putea să fie, nu din vina noastră, ci exclusiv din a voastră.

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
14 noiembrie 1991

Din presa de limbă maghiară

În *Româniai Magyar Szo(RMSz)* din 9-10 noiembrie 1991, Román Gyözö relatează despre conferința de presă a UDMR din 6 XI '91: *„...De altfel, diferența de opinie a constituit, de repetate ori, un obiect de discuție. De exemplu, atunci când Domokos Géza a fost întrebat dacă împărtăşeşte nostalgia lui Tökés László pentru Regiunea Autonomă Maghiară. (...) S-a discutat şi raportul comisiei parlamentare referitor la județele Covasna şi Harghita. (...) Kozsokár Gábor a arătat că scopul real (al raportului – nota mea) a fost nu cunoaşterea adevărului, ci confirmarea prejudecăților unor corifei vetrişti. (...) S-a discutat şi viitorul colaborării cu celelalte partide ale opoziției, arătându-se că UDMR, în urma semnării raportului şi de către formațiunile politice aparținătoare coaliției democratice, a rămas izolată. Îndreptățeşte însă la optimism faptul că organizația județeană a PNȚCD a condamnat raportul, iar la Sfântu Gheorghe, Alianța Civică, în cadrul unei adunări, a protestat împotriva diversiunii. Pentru că, şi asta au subliniat şi domnii Domokos şi Tokay, raportul a fost o diversiune politică. Nume n-au pomenit, dar, după cum au afirmat, ştiu cine se ascunde în spatele întregii chestiuni…"*

Deci, atât comisia reprezentativă a parlamentului, cât şi reprezentanții a 21 milioane de români sunt manipulați de către Vatra Românească, iar în secuime nu s-a întâmplat nimic, dar absolut nimic!

Ar trebui să mă opresc aici, dar pentru cei de

la AC şi PNŢCD, fie ei numai din secuime (oare?), mă simt obligat să merg mai departe. Şi voi folosi tot exclusiv presa de limbă maghiară. Deci, domnilor (să zicem Gavrilă Cojocaru şi Victor Roman), acţiunea de epurare, mai mult decât reală, a vizat până şi pe soţiile romînce ale localnicilor maghiari (secui), chiar perfect adaptate şi asimilate. Iată, în acest sens, ce se putea citi în 22 iunie 1990 în acelaşi *RMSz: „Subsemnata Székely Carmen, arhivar principal la Arhivele Statului din oraşul Sfântu Gheorghe, am ocupat acest post, vacant în 1970, prin repartiţie guvernamentală, ca absolventă a facultăţii de Filologie din Cluj*. (Repartiţie care se făcea, în ordinea mediei de absolvire şi la libera opţiune a absolventului în cauză!!! – nota mea). *Am optat astfel deoarece soţul meu (secui din Sfântu Gheorghe! – n.m.), la data respectivă, lucra deja de un an în acest oraş. Deci, nu din Slobozia am venit aici, ci de pe băncile universităţii. Iar limba maghiară o cunoşteam bine deja de pe atunci, fapt dovedit prin examenul prestat la ocuparea postului. Cu alte cuvinte, n-am venit în Sfântu Gheorghe ca să sporesc numărul românilor sau ca să slujesc vreo politică de romanizare, ci, cum era şi firesc, pentru a putea fi împreună cu soţul meu”.*

Orice comentariu este, cred, de prisos. Eventual ne-am putea întreba cel mult cum de a putut să apară aşa ceva în publicaţia respectivă? Pentru cei care ar fi tentaţi să creadă că *României Magyar Szo,* cotidian „democratic şi neangajat” (nu este organ al UDMR), era mai democratic şi mai neangajat la vremea respectivă, voi reproduce un fragment, edificator, din articolul lui Kenéz Jozsef

publicat pe aceeaşi pagină cu trista şi penibila pledoarie a arhivarei: *„Să nu ne lăsăm alungaţi de pe pământul strămoşesc, să nu renunţăm atât de uşor la luptă! (...) Aş fi curios ce-ar zice înalta noastră conducere dacă URSS ar asigura românilor din Basarabia aceleaşi drepturi pe care România ni le asigură nouă."* (A se reţine similitudinea care se stabileşte între Trianon şi pactul Ribentrop-Molotov!)

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
19 noiembrie 1991

László Tökés
şi cea de a 9-a poruncă

Pe ultima pagină a săptămânalului *Baricada* (nr. 45/12 XI ’91) susnumitul episcop mărturiseşte: *„Nici în gândurile mele cele mai secrete nu am fost iredentist”*. Pentru cei mai puțin avizați precizez că a noua poruncă a *Decalogului* ne îndeamnă să nu mințim (jurăm strâmb), iar dicționarele definesc iredentismul ca o tendință naționalist-şovină care îşi propune anexarea de teritorii străine în vederea recuperării unor conaționali minoritari.

Să vedem însă, mai pe larg, ce zice d-l episcop în contextul respectiv: *Eu nu am nimic comun cu revizionismul sau iredentismul (...) Dacă s-ar fi analizat toate comunicatele mele, toate luările mele de poziție, toate textele mele, nimeni nu ar găsi vreo idee, vreo concepție revizionistă sau iredentistă. Prin prejudecăți şi mai ales prin voința deliberată de a mă compromite, cei de la Putere şi extremiştii m-au „cadorisit” cu aceste aprecieri de iredentist...”*

Deci aşa! Nicăieri nimic. Să analizăm,aşadar, nu exhaustiv, nu toate „textele”, numai unul, cel de la Eger. (Ne cerem scuze că ne repetăm, dar merită: nicăieri, niciodată, nimeni nu s-a exprimat mai clar şi n-a explicat mai tranşant şi mai concis despre ce este vorba!) D-l episcop de Oradea, preşedinte de onoare al UDMR, a declarat acolo, textual, următoarele: *„Problema care se pune este – a fi sau a nu fi! (...) Ardealul este în pericol de moarte! (...) Este vorba de iminența pierderii definitive a Ardealului, catastrofă comparabilă cu cea de la*

Mohács (1526, dată la care Ungaria dispare de pe harta Europei pentru 400 de ani – n.m.)! (...) Toți ungurii ardeleni să rămână pe loc, cei plecați să se întoarcă, altfel lupta pentru Ardeal își pierde rostul! (...) Avem drepturi istorice sacre asupra Ardealului! ...” Este vorba, deci, despre drepturile asupra Ardealului, despre lupta de a-l redobândi și despre iminența ca pierderea, provizorie, a acestuia să devină definitivă.

Și totuși, d-l episcop Tökés nu este iredentist. Nu este, pentru că în viziunea dânsului, expusă recent la Strasbourg, ungurii nu sunt minoritari în Ardeal, ci majoritari. Deci nu este vorba de iredentism, ci de autodeterminare. De dreptul celor un milion și jumătate de unguri ardeleni de a fi majoritari față de cele 6-7 milioane de români ardeleni și de a dispune, peste capul acestora, de viitorul Ardealului.

Nu, episcopul Tökés nu este iredentist, nici măcar un iredentist mincinos. Sfinția sa este un mincinos iredentist. Cineva care minte cu atâta consecvență, cu atâta patimă și cu atâta lipsă elementară de acoperire, nu poate fi decât, în primul și în primul rând, un mitoman inveterat. Drept care îi adresăm smerita întrebare:

Tot ce fără jenă minți,
Când te-ntorci acas’ dezminți!
Ai uitat, oare, părinte,
Cele zece Pravili sfinte?

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
28 noiembrie 1991

Ce mai găsim sub prelata…prelatului?

Să continuăm, pe firul „mărturisirilor" d-lui episcop (făcute comentatorului de la „Baricada"): *Nu am nici în gândurile mele secrete vreun fel de revizionism, consider că problemele fundamentale ale Europei de Est ar putea fi rezolvate prin spiritualizarea graniţelor, printr-un sistem care ar diminua importanţa frontierelor (...) Mi se pare absurd să gândeşti că rezolvarea tuturor problemelor care confruntă popoarele noastre s-ar putea face prin simpla redesenare a frontierelor".*

De fapt, nu problemele existente se încearcă a fi rezolvate prin redesenarea frontierelor, ci dorinţa unora de a le redesena generează unica problemă din zonă, falsa problemă a minorităţii maghiare, folosită ca pretext pentru „spiritualizarea" graniţelor. Evident, nu toate graniţele, nu orice fel de graniţe, ci doar cele dintre actuala Ungarie şi teritoriile desprinse în 1918, prin autodeterminare, din imperiul Austro-Ungar ar urma să-şi „diminueze importanţa", în viziunea d-lui pastor şi a iredentei maghiare. Vechile graniţe ale imperiului vor deveni, dimpotrivă, cât se poate de materiale. Un prim exemplu elocvent în acest sens ne-a fost oferit în Slovenia şi Croaţia: graniţele „spiritualizate" ale acestora (cu Ungaria) au permis înarmarea „până în dinţi" şi, ulterior, „apărarea" graniţelor imperiale prin război. După cum, campania de „spiritualizare" a celorlalte graniţe în discuţie (cu Voievodina, Ardeal, Rutenia, Slovacia) poate genera, într-un viitor mai mult sau mai puţin previzibil, situaţii similare.

Iar d-l episcop Tökés László, cavalerul fără frică (singur îşi afirmă calitatea de „erou al României") şi prihană (se autodefineşte ca „artificial pătat" şi „deliberat compromis" de către Putere şi extremişti), duşmanul declarat al oricărui revizionism şi campionul spiritului şi al spiritualizării (graniţelor), afirma la Eger, pe lângă referirile la lupta pentru redobândirea Ardealului în virtutea unor drepturi istorice sacre, şi faptul că Ungaria, la Trianon, a pierdut 2/3 din teritoriile sale naţionale şi, pe de altă parte, că autonomia Ardealului nu este o soluţie. De ce? Pentru că, chiar autonom fiind, el va continua să aparţină României, împreună cu care va fi sortit să rămână în sfera de influenţă rusească.

Şi-atunci, care să fie soluţia, sfinţia voastră? Din moment ce România este iremediabil condamnată, singura soluţie este, nu-i aşa, ca Ardealul să nu mai aparţină acesteia!? Dar atunci cui?

Răspunsul îl cunoaştem de mult, l-am auzit şi l-am văzut, inclusiv pe hărţi. Problema era cum se va proceda? Ne lămureşte tot „neprihănitul" pastor Tökés, specialist în spiritualizarea graniţelor, printr-o declaraţie făcută recent în Germania (la München): „*Condiţiile din Ardeal sunt foarte asemănătoare cu cele din Croaţia, putând genera oricând evoluţii similare"*.

Deci aşa, domnule episcop, totul e pregătit deja pentru „iugoslavizare"?

P.S. V-am rămas dator, sfinţia voastră, încă de pe vremea Eger-ului, cu nişte versuri:

Uneltiri, ca de satană,
Ai ascuns după sutană,
Reuşind lesne să-nşeli
Pe naivi şi pe tembeli;
Dar la Eger în cetate
Ai uitat de „pietate”
Şi în văzul lumi’-ntregi
Ai extras de sub „prelată”
Sigla , cea din ’patruzeci:
Crucea verde-nsăgetată!

Totuşi iubirea Zeno Millea
Nr. 71/ ian. 1992

Consecvența inconsecvenței

După ce ne-a obişnuit cu, să zicem, inconsecvența sa, am încercat să-l caracterizez astfel: *Când se suie la estradă/ Cu o voce ca „dă" orgă/ Se dezice plin „dă" morgă/ De cele rostite-n stradă.*

Şi domnia sa recidivează, recidivează cu consecvență. Ultima oară în Parlament, când încerca să ne convingă, cu argumente logice, că referendumul de confirmare a Constituției nu are nici un rost. Şi, pe drept cuvânt, s-ar putea întreba oricine, ce rost are să consulți poporul, atunci când reprezentanții aleşi ai acestuia au fost, în proporție de 80%, de acord cu Constituția?

Ceea ce nu înțelegem este de ce dl Radu Câmpeanu, pentru că, evident, despre dânsul este vorba, de ce tocmai domnia sa, care a semnalat, la vremea respectivă, imaturitatea electoratului român, a denunțat discriminările şi obstrucțiile care au handicapat opoziția, şi care a condamnat „măsluirea" alegerilor, vine astăzi să facă considerațiile de mai sus?

Deci, stimate d-le Câmpeanu, hotărâți-vă: ori componența Parlamentului nu reflectă voința şi opțiunea electoratului (şi atunci referendumul este mai mult decât necesar!) ori votul parlamentarilor face inutil referendumul (şi atunci alegerile din 20 mai au fost cinstite şi corecte!) *Tertium non datur!*

P.S. Noi considerăm necesar referendumul, pentru a aproxima cifra celor care contestă atributul de stat național unitar, suveran şi indivizibil al României.

Mesagerul Transilvan, 7 XII '91 Z. Millea

UDMR în fața națiunii!

În tr-o recentă emisiune TV *Partidele în fața națiunii,* UDMR a ținut să ne asigure, pentru a împrăştia orice iluzie, că parlamentarii ei au votat, în bloc, împotriva Constituției, exclusiv din proprie inițiativă. Motivele invocate le-a putut asculta oricine. Rezumând, putem conchide că i-a nemulțumit faptul că în loc de privilegii colective au primit doar drepturi individuale.

De reținut, însă, din cele expuse, cu morgă şi condescendență, de către d-l Frunda şi colegii domniei sale este faptul că UDMR, deşi a votat împotriva ei, va respecta Constituția. Drept care, pentru a-i ajuta să se țină de cuvânt, le-am sugera ca, pentru început, să elimine, să anuleze tot ce este neconstituțional în doctrina lor şi în roadele acesteia. Care va să zică, să-şi schimbe platforma-program, epurând-o de tot ce lezează atributul de stat național unitar, suveran şi indivizibil al României, să renunțe la autonomii şi enclave şi la tot ce-au întreprins până acum în direcția acestora.

Şi dacă UDMR vrea să demonstreze că este într-adevăr o uniune democratică care militează pentru un stat de drept, că respectă Constituția şi legile ce decurg din ea, într-un cuvânt, că este loială, fără rezerve, țării şi poporului român, are de făcut, la urma urmei, doar un singur lucru: să recunoască, odată şi pentru totdeauna, Trianonul şi tot ceea ce a statuat şi consfințit acesta. Până această recunoaştere nu este făcută (şi ungurii n-au făcut-o niciodată, la nici un nivel), n-avem ce discuta despre bună-credință şi loialitate.

Vi s-a mai aruncat, dragii mei dragi, această mănuşă, dar nimeni nu s-a repezit s-o ridice, Ba, dimpotrivă, aţi ignorat-o cu desăvârşire. Oare de ce?

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
nr.270/6 decembrie 1991

…….

Autorului anonim al unui pamflet
care ne acuză de diverse „isme”

„Vatra” e de piatră,
Tu, sărmane bard,
Javra care latră
Dincolo de gard!

Ardealul
20 II 1992 Zeno Millea

„Calul troian” în Transilvania

Despre rădăcinile şi implicaţiile recentelor evenimente din Iugoslavia s-a scris mult şi cu miez. Poate nu s-a accentuat suficient faptul că dintre toţi slavii meridionali doar slovenii şi croaţii sunt catolici, restul fiind ortodocşi.

În contextul dat [dreptul la autodeterminare al componentelor naţionale, de desprindere dintr-o confederaţie „dominată” de o populaţie majoritară (dominaţie de sorginte „naţional-comunistă”), secesiune revendicată în numele unor înalte considerente de emancipare şi integrare europeană, toate acestea, însă, pe aria geografică a unui fost imperiu şi cu largul sprijin al foştilor stăpâni!], ignorarea componentei confesionale mi se pare o dovadă de naivitate.

Şi, fără să vreau, gândul mă duce (aduce, readuce…) la Transilvania, tot fostă componentă a aceluiaşi imperiu ca şi Slovenia şi Croaţia şi tot…Dar să ne oprim la o singură verigă a lanţului dezbinare – destabilizare – dezmembrare – anexare (a unei părţi, vizavi de care obligaţiile asumate faţă de întreg nu mai sunt operante), în speţă la prima sau, mai precis, la una din componentele ei, aceeaşi de care ziceam că n-a fost îndeajuns subliniată în cazul Iugoslaviei. Deci, dezbinarea religioasă, indusă prin conflicte interconfesionale. Să încercăm să schiţăm datele reale (sau aparent reale) ale problemei. Este vorba de o acţiune, firească şi legală, de repunere în drepturi (morale şi materiale) a Bisericii Greco-Catolice, biserică abuziv desfiinţată în 1948, şi de dificultăţile pe care le

întâmpină această acțiune. Până aici totul pare a fi în regulă. Ceea ce nedumereşte, ca să mă exprim eufemistic, în poziția uniaților şi a susținătorilor acestora (poziție exprimată, explicit, în presă) sunt următoarele elemente:

– interpretarea dată dificultăților amintite;

– ignorarea realităților „din teren";

– amplificarea artificială a problemei şi, mai ales, „europenizarea" ei;

– mijloacele şi aliații folosiți în vederea depăşirii „dificultăților".

Astfel, în viziunea respectivă, totul s-ar putea reduce la următoarele două şiruri de egalități:

- catolicism – occident – democrație;

- ortodoxie – orient – comunism.

Se ignoră faptul că la ora actuală numărul greco-catolicilor autentici (pentru care apartenența la biserica „unită cu Roma" este o chestiune de crez, de conştiință) este infim.

După cum se ignoră şi faptul că imensa majoritate a fostelor biserici greco-catolice (construite din contribuția credincioşilor), astăzi revendicate, sunt frecventate şi susținute material de către enoriaşi ortodocşi, născuți ca atare, şi cărora nici prin gând nu le trece convertirea la catolicism.

Referitor la aliați, aş aminti că cei mai activi dintre aceştia sunt reprezentanții UDMR (şi, firește, cei ai bisericilor catolice maghiare, în frunte cu primatul de la Esztergom)

În ceea ce priveşte mijloacele, deloc creştineşti, folosite în campania de „restaurare", merită menționate presiunile exercitate asupra preoților ortodocşi ce slujesc în fostele biserici

uniate (anonime şi telefoane de amenințare) şi atacurile de presă îndreptate împotriva Ortodoxiei, în general, şi a Bisericii Ortodoxe Române (BOR), în particular. Astfel, se afirmă că ortodoxia este o sectă, că românii ar fi primit creştinismul de la Roma şi nu pe filieră bizantină, ba, mai mult, BOR este acuzată de trădare.

Nu ne-am propus să discutăm priorități dogmatice şi nici dacă un compromis temporar, care asigură supraviețuirea, este preferabil unei intransigențe absolute dar fatale. Dar, pentru că, în accepțiunea noastră, trădarea se raportează primar şi primordial la ființa națională, şi fiind convinşi că supraviețuirea acesteia este(şi a fost, timp de două milenii!) tributară bisericii, am vrea să stabilim cine şi când a trădat, nu neapărat pentru a acuza ci, mai degrabă, pentru a face lumină.

Dacă, aşa cum se susține mai nou, Biserica Română a fost inițial catolică, atunci, când cu grecizarea şi slavonizarea ei, cine au fost cei ce au trădat: ortodocşii (care nu existau încă) sau neprihăniții catolici?!

Cu alte cuvinte: sau catolicii români s-au lăsat slavonizați, dar atunci terminăm cu trădarea strămoşească a românilor ortodocşi, sau ortodocşii români au acceptat slavonizarea, dar atunci terminăm cu „creştinismul primit de la Roma”! *Tertium non datur!*

La fel de simplu se pot demonta şi alte acuzații de trădare, prezente cu duiumul nu numai în presă, ci în veritabile cicluri consacrate subiectului, printre care se distinge cartea lui Anton Moisin („O gravă lovitură dată neamului…”, *Polsib*, Sibiu,

1992), carte pe care am cumpărat-o în principala biserică greco-catolică din Cluj (fostă a „*Minoriților”).*

Așa stând lucrurile, vorba nu știu cui, să trecem (mai bine) la 1700, dată la care, sigur și fără echivoc, putem vorbi despre catolicism în Ardeal (chiar dacă era vorba de un hibrid conjunctural care nu avea autonomie proprie, care era subordonat primatului de la Esztergom, care era condus, *de iure*, de un român, dar, *de facto*, de un „politruc” iezuit fără a cărui știre și aprobare nu putea să miște nici un deget etc., etc.,etc.)

Am putea discuta dacă înființarea bisericii greco-catolice a fost sau nu un act de trădare. Dacă a fost, a fost o trădare a unor persoane particulare și nu a unei națiii sau a unei instituții, pentru că BOR a continuat să existe și, după datele pe care le dețin, a continuat să reprezinte majoritatea.

Pe de altă parte, cine susține că acolo ar fi fost vorba de o mână întinsă românilor , în vederea emancipării și propășirii acestora, acela fie suferă de o formă gravă de naivitate, fie este campionul scatofagilor.

Ce-a reprezentat, în fond, unirea cu Roma?

Pentru Vatican, un act de prozelitism.

Pentru Viena, un mijloc de aservire (și) confesională a românilor ardeleni și, pe de altă parte, o încercare de a contrabalansa predominanța reformată maghiară din Ardeal.

Iar pentru Budapesta, încă o componentă (confesională) de deznaționalizare a românilor și un mijloc ideal de dezbinare („*divide et impera”)* în perspectiva mult așteptatului „dualism”.

Aşa stând lucrurile (şi nu altfel!!!), instituţia ca atare nu a fost şi nu putea să fie decât o capcană, un „Cal troian". Că acesta a putut fi deturnat de la scopurile şi speranţele investite în el, este strict meritul unor personalităţi, meritul unor români (nu foarte mulţi, dar nici puţini) luminaţi, curajoşi şi patrioţi, care au ştiut şi au reuşit să transforme capcana într-o rampă a emancipării şi deşteptării naţionale. Doar atât că aceştia au avut de luptat şi cu politica potrivnică, şi cu forurile ierarhice bisericeşti, ba chiar şi cu mulţi dintre propriii conducători care, de frică sau din oportunism, au respectat regulile jocului. Drept care, un Inochentie Micu a murit în uitare şi mizerie (după ce a fost destituit de Vatican, în loc să i se facă dreptate!), alţii au fost închişi sau surghiuniţi, alţii nevoiţi să se refugieze în Ţările Româneşti, iar Samuil Micu, Gheorghe Şincai, Petru Maior – corifeii Şcolii Ardelene – au fost, o viaţă întreagă, prigoniţi (ăsta e termenul folosit în Enciclopedia Minerva!) de către propriul lor episcop uniat: Ioan Bob!

Dar, pentru că am pornit de la trădare, nu pentru a acuza, nu pentru a condamna, ci pentru a ilustra că într-o sursă maghiară de prestigiu uniaţia, ca instituţie (dar şi în ceea ce-i priveşte pe înainte stătători) nu putea reacţiona altfel, să apelăm la cel mai cunoscut lexicon maghiar. Îmi permit să citez din *Révai Nagy Lexikona (vol. VI, pag. 599)*. Este vorba de alipirea Ardealului la Ungaria în cursul revoluţiei de la 1848 (despre care d-l Szöcs Géza, omul nr. II al UDMR, afirma, la 1 decembrie 1990 la Alba Iulia, că ar fi fost doar o încercare de atragere a Ardealului în revoluţie, de partea Ungariei) şi despre

atitudinea bisericii greco-catolice vizavi de această anexare. Alipirea a fost hotărâtă în şedinţa dietei transilvane (Cluj, 30 mai 1848), conform paragrafului VII al revendicărilor paşoptiste maghiare, şi a fost promulgată de către Ferdinand al V-lea în 10 iunie 1848. Această efectivă anexare a Ardealului la Ungaria (care a durat până la înfrângerea revoluţiei şi a fost reiterată în 1867) a fost sprijinită activ, conform sursei citate, de către biserica greco-catolică. Dar să vedem ce spune reputatul lexicon maghiar (editat în 1912) în volumul VI, la pagina 599, coloana II, rândul 2: *„Lemény János, fogarasi görög katolikus püspök, hive narad ugyan az unionak, de Saguna András, a görög keletiek püspöke, az udvarral szövetkezve és Rajasich szerb patriarchával egyetértve, tiltakozik és kész hadat izenni a magyarságnak”* [Episcopul greco-catolic din Făgăraş, Ioan Lemeni, rămâne fidel unirii (Ardealului cu Ungaria! – n.m.), dar Andrei Şaguna, episcopul ortodocşilor, aliindu-se cu curtea şi în consens cu patriarhul sârb Raiaşici, protestează şi e gata să declare război maghiarimii]. Tot acolo, rândul 35: *„Lemény János, fogarasi püspök, nemzeti lobogoval az utcára ment s beszédet tartva a sok ezernyi sokaságnak, megáldotta az uniot”* [Ioan Lemeni, episcop de Făgăraş, a ieşit în stradă cu drapelul naţional (maghiar! – n.m.) şi, adresându-se mulţimii (de maghiari! – n.m.), a binecuvântat unirea].

Dacă acordăm credit celor relatate, în perspectivă istorică (peste 60 de ani) de către *Révai Nagy Lexikona,* atunci comentariile şi concluziile sunt de prisos. Ştim însă cum se scrie, uneori, istoria

şi, mai cu seamă, cea a Transilvaniei (în viziunea vecinilor noştri). Cert este că cele de mai sus reprezintă un model de derulare „convenabilă" a evenimentelor respective, un model ce se încadrează în logica şi finalitatea investite în promovarea greco-catolicismului, încă de la începuturile sale. Cu alte cuvinte, o inițiativă menită să adauge dezbinării – deznaționalizării – asimilării laice (şi) o componentă confesională, trebuia să se materializeze, în optica inițiatorilor, într-o atitudine de felul celei atribuite (cu sau fără temei) episcopului Lemeni în paginile lexiconului citat.

Să nu fiu greşit înțeles. Tot ceea ce vreau să demonstrez este că atributul inițial de „cal troian" al bisericii unite, pentru promotorii revizionismului hungarist, este la fel de actual şi astăzi.

În acest sens, să nu ne mirăm că cei ce condamnau biserica ortodoxă din Transilvania pentru „vina" de a se opune alipirii acesteia la Ungaria, o acuză şi astăzi de opoziție față de „intrarea în Europa" Iar între „europenizarea" Transilvaniei şi alipirea de acum 150 de ani, în viziunea iredentei maghiare, nu există nici o deosebire.

Aşa că, dacă biserica ortodoxă a trădat vreodată, ea a trădat nu interesele românilor, ci pe cele ale Ungariei. Acest lucru ar trebui să-l ştie, nu atât denigratorii de astăzi, majoritatea de rea credință, cât ceilalți, toți acei care înclină să acorde credit denigrărilor, toți acei care nu înțeleg ce şi cine se ascunde în spatele dezbinării religioase induse şi întreținute artificial în România (în speță în Ardeal), de la revoluție încoace.

P.S. Aflăm, din recent comunicatele date ale recensământului, că avem în țară 87% ortodocşi şi 1% greco-catolici. Ca atare, dreptul firesc al celor din urmă de a-şi redobândi lăcaşele de cult trebuie corelat cu realitățile statistice stabilite. Orice altă orientare va însemna deturnarea unei îndreptățite acțiuni reparatorii spre obiective străine de libertatea cultelor religioase, de armonia interconfesională şi de menirea unei biserici creştine. Şi orice deturnare de acest fel va constitui un act ostil intereselor țării şi poporului român.

Credința Străbună Zeno Millea
1 – 15 martie 1992

…….

Aide mémoire

Am afirmat, cândva, despre domnul Radu Câmpeanu că este consecvent doar în inconsecvență.

Şi iată că domnia sa nu se dezminte. Cu ceva vreme în urmă, la emisiunea „Partidele politice în fața națiunii", preşedintele PNL afirma, printre altele, că liberalii nu intenționează şi n-au intenționat niciodată să-i readucă pe moşieri şi că nici un reprezentant al partidului n-ar fi făcut vreo declarație în acest sens.

Îmi permit să-l contrazic. La prima sa apariție pe ecranul „Televiziunii Române Libere" (împreună cu d-l I.V. Săndulescu), primele cuvinte rostite de către d-l Radu Câmpeanu au fost: *„Vrem monarhie şi restituirea pământurilor liberalilor"*.

Oare să nu fi fost nici un moşier printre ei?

Mesagerul Transilvan, 9 V '92 Zeno Millea

Târziu, d-le Câmpeanu

În *România Liberă* din 18 III, la întrebarea: *„PNL a fost primul partid care a colaborat bine cu UDMR; în prezent există unele discuţii în staful dv. privind faptul că alianţa cu UDMR a dus la o pierdere de voturi, în special în Ardeal; veţi merge în continuare cu UDMR în ciuda acestei situaţii?”,* d-l Radu Câmpeanu răspunde: *Noi am fost primii care am semnat, în 1990, declaraţia cu UDMR. (...) UDMR şi-a pus liste separate acolo unde era convinsă că va lua multe voturi (...) Începem să fim deranjaţi de unele declaraţii care se fac fie de pastorul Tökés (...) fie de alţii. Acum, pe 14 februarie, am avut două declaraţii de acest fel, făcute de ministrul Apărării Naţionale al Ungariei şi de subsecretarul de stat pentru naţionalităţi. Noi considerăm că asemenea luări de poziţie sunt completamente neavenite şi că ne-au adus un rău cert. Am făcut, la rândul nostru, o declaraţie, solicitând şi UDMR să-şi precizeze poziţia. Nu a făcut-o. În aceste condiţii noi (...) nu înţelegem să continuăm să luăm asupra noastră atitudini pe care le considerăm antiromâneşti şi chiar antieuropene”.*

Ar trebui să zicem, nu-i aşa, doar atât: Slavă Domnului, mai bine mai târziu decât niciodată! Dar, pentru că există un dar…(sau chiar mai multe).

Deci, stimate d-le Radu Câmpeanu, se impun câteva întrebări. De ce v-au trebuit doi ani ca să constataţi că UDMR este o agentură a iredentismului maghiar, iredentism ridicat de mult la rang de politică de stat în Ungaria, atunci când dovezi în acest sens au existat cu duiumul în intervalul

menționat? (ca să amintesc doar declarațiile pastorului Tökés, președintele de onoare al UDMR, făcute la Eger în urmă cu un an).

Dacă ați ignorat aceste dovezi înseamnă că prezența d-voastră în fruntea unui partid cu pretențiile PNL este totalmente neavenită, iar alianța cu UDMR (singur afirmați că ați fost primii care ați făcut-o) este nu numai conjuncturală, oportunistă, ci constituie şi o gravă culpă politică.

Dacă nu ați ignorat dovezile respective înseamnă că ați angajat, cu bună ştiință, o alianță cu caracter antiromânesc şi antieuropean (calificativele vă aparțin), urmărind nişte obiective pe care nu le ştim dar le putem presupune.

Iar acum, când constatați că alianța cu UDMR v-a privat de un număr considerabil de voturi în Ardeal, dintr-o dată aveți revelația politicii şovine şi revizioniste a respectivei uniuni şi vă deziceți de alianța cu ea? Şi vreți să vă credem? Când ați fost sincer, d-le Câmpeanu, atunci când n-ați văzut ceea ce şi orbul vedea, sau acum când ați constatat că voturile românilor speriați de iredentismul maghiar atârnă mai greu în balanță decât cele ale UDMR? V-ați decis şi d-voastră să mizați pe ultima carte, aşa zisa carte a naționalismului? Renunțați, d-le Câmpeanu, românii ardeleni, care-şi apără ființa națională şi vatra străbună, au ştiut cu cine să voteze şi o vor şti şi în viitor.

Şi încă ceva. Acel domn Zamfirescu, (Dinu, dacă nu mă înşel), care în iunie 1989 şi-a pus semnătura, la Budapesta, pe un act care preconiza autonomia Ardealului, nu era reprezentantul

Clubului Liberal din Paris, club pe care, dacă bine ştiu, la vremea respectivă îl conduceaţi chiar d-voastră, domnule Radu Câmpeanu?

P.S. Şi dacă tot am ajuns la semnăturile ce figurau pe actul final al respectivei consfătuiri de la Budapesta, trebuie să mai spun că surse indiscrete (mă refer la presă, fireşte) susţin că printre acestea se puteau regăsi, alături de nume sonore ale elitei intelectuale din diaspora, şi semnăturile doamnei Ariadna Combes – fiica disidentei Doina Cornea şi cea a reprezentantului casei regale de la Versoix.

P.P.S. Şi dacă tot am ajuns la contraproductivitatea unei alianţe cu un duşman declarat al statului naţional român, unitar, suveran şi indivizibil şi la primul partid „istoric" care, totuşi, o recunoaşte, nu ne putem reprima întrebarea: pe când o delimitare similară şi din partea PNŢCD? Nu de alta, dar în ianuarie 1990, primul ziar românesc care a semnalat şi condamnat activitatea iredentistă a UDMR a fost „Dreptatea" PNŢ-ului (încă fără CD în coadă!!!) Fără comentarii! (Să le facă alţii, pentru care eu sunt „oaia neagră"!)

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
Nr.342/28-30 III, 1992

Marginalii la „Păduchele”

La 6 martie 1992 se putea citi în *Brassoi Lapok,* sub semnătura d-lui Jakab Antal, articolul intitulat „Păduchele”, din care „Adevărul” (28 III ’92) reproduce un fragment, folosindu-se de o traducere publicată în paginile revistei „Gazeta de Transilvania” în 25 martie a.c. Iată ce conține fragmentul respectiv:

„...păduchii s-au cuibărit în izmenele țesute din pânza românească a marelui francez revenit și devenit marele conducător de partid, RADU CÂMPEANU. După revenirea în țară, marele liberal european a reușit să se instaleze în fruntea liberalilor de la noi. A venit apoi cu mari promisiuni pentru noi (...) și iată că în urmă cu doi ani i-am acordat cu toții votul. Nu pentru prima oară, dar și de această dată ne-am păcălit, așa cum ne-am păcălit și pe vremea lui Petru Groza”.

Discretul ziarist de la „Adevărul” care semnează V.N., comentează în fel și chip textul cu pricina, dar lasă pe dinafară esențialul. În cele ce urmează, ne-am propus să ne ocupăm de această „scăpare”.

Fragmentul reprodus, în partea lui finală conține, în subtext, o mărturisire în premieră, un adevăr negat până acum cu obstinație de către cei de la UDMR. Mărturisirea, firește involuntară a d-lui Jakab Antal reprezintă pentru noi, nu o revelație, ci o confirmare, iar pentru *altera pars* o imensă gafă, (gafeurul merită felicitări și toată compasiunea noastră pentru ceea ce-l așteaptă).

Să revenim deci la text. Domnul J.A., după

ce recunoaşte că în 20 mai ’90 electoratul maghiar l-a votat în bloc pe d-l Radu Câmpeanu, spune în continuare: *„Nu pentru prima oară, dar şi de această dată ne-am păcălit, aşa cum ne-am păcălit şi pe vremea lui Petru Groza”*. Ce altceva se poate deduce de aici decât că electoratul maghiar a votat, în bloc, în noiembrie 1946, cu cei ce l-au înscăunat ca prim ministru pe Groza, la 6 martie 1945? Deci cu comuniştii şi pentru comunism. Deci colaboraționism total! De ce această bruscă virare de 180 de grade, atunci când pentru voturile românilor a fost necesară o intensă măsluire?

Să mergem mai departe cu deducțiile pe care logica textului le impune. De ce l-au votat ungurii din România (în speță din Ardeal) pe Petru Groza? Pentru că le-a făcut „mari promisiuni”. Care au fost acestea? Sigur, una dintre ele se referea la mult visata autonomie a „Țării Secuilor”. Şi Groza s-a ținut de cuvânt, pentru că ce altceva a fost aşa numita Regiune Autonomă Maghiară (RAM)?

Şi-atunci, în mod firesc, ne punem întrebarea, cum şi de ce s-au „păcălit şi pe vremea lui Petru Groza” conaționalii d-lui Jakab Antal? Ce alte promisiuni (mai mari) le-a mai făcut (şi nu le-a respectat) primul premier comunist al României? Te pomeneşti că după RAM trebuia să urmeze un Ardeal autonom? Sau poate mai mult?

Stimați minoritari care gândiți şi simțiți la fel cu d-l Jakab, nu ştiu ce v-a promis, în urmă cu doi ani, marele liberal european”, dar, pentru a nu mai fi păcăliți, v-aş sugera să abandonați postura de mercenari electorali ce-şi vând voturile, când la unii, când la alții, pentru o himeră. Renunțați, pentru

numele lui Dumnezeu, la această „monoteistă” şi delirantă „politică” pe care o duceţi de peste 70 de ani şi nu vă mai puneţi, în funcţie de conjunctură, ba în slujba fascismului, ba a comunismului, ba a opoziţiei (mai mult sau mai puţin) democratice.

Stimaţi mercenari electorali, înţelegeţi, odată şi pentru totdeauna, că sunteţi victimele unei duble manipulări: una etnico-iredentistă şi alta generatoare de „păcăleli”. Iar cei ce vă înregimentează sunt, la rândul lor, manipulaţi de adevăraţii scenarişti ai destinelor planetare, cărora puţin le pasă de obsesiile şi visele voastre.

Ca atare, vă îndemn să coborâţi cu picioarele pe pământ şi să cântăriţi lucid relaţia miză – şansă – preţ. Poate, totuşi, renunţaţi. Ar fi mai bine, sunt convins, şi pentru noi, şi pentru voi.

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
24 aprilie 1992

…….

Demagogie UDMR-istă

La emisiunea „Partidele în faţa naţiunii” (11 VI ’92), dl senator Marko Béla, întrebat fiind cum comentează spusele colegului său Adrian Moţiu, răspunde, ofensat, că şi-a expus deja părerea, dar televiziunea n-a binevoit s-o dea pe post. Pentru ca a doua zi, manipulata noastră televiziune reparându-şi omisiunea, să aflăm că, de fapt, dl Marko a declarat în Senat că nu e pregătit să-i răspundă dlui Moţiu.

Dle senator UDMR, cu aşa aptitudini pentru „slalom” de ce n-aţi ales mai bine o pârtie de schi?

Mesagerul Transilvan, 19 VI ’92 Zeno Millea

Steinhardt contra Rosen

Fără urmă de antisemitism şi derutat de nedreapta campanie de culpabilizare a României (ca promotor al *Holocaustului*) promovată şi întreţinută de către Moses Rosen (din raţiuni care îmi scapă), aş dori să-l întreb pe d-l şef-rabin dacă cunoaşte părerea unui conaţional de-al domniei sale referitor la acest subiect, conaţional al cărui statut moral îi conferă o credibilitate greu de contestat.

Este vorba de N. Steinhardt, autorul cărţii „Jurnalul Fericirii" şi de un portret al mareşalului Antonescu schiţat la pagina 131 din respectivul volum. Îmi permit să citez:

„Despre Antonescu însă nu pot să nu arăt că, oricum, singurul în toată Europa a cutezat să i se opună lui Hitler, să-i ţină piept într-o chestiune de onoare personală pentru acesta, în care nici Pétain nici cardinalii nu i-au spus nu. În vreme ce floarea aristocraţiei germane, generalii şi feldmareşalii acoperiţi de medalii şi decoraţii stăteau smirnă în faţa lui şi tremurau, iar el făcea spume la gură şi alerga urlând de la un capăt la altul al încăperii, Antonescu i-a ţinut piept în propriul lui bârlog de la Berchtesgaden; dârz, cu modestia cuvenită, a scăpat de la moarte câteva sute de mii de suflete de evrei".

Ce părere aveţi, stimate rabin şef?

Ardealul, 14 IV 1992 Zeno Millea

Basarabia, prezent şi viitor

S-au spus şi scris vrute şi nevrute despre ce-ar fi trebuit să facă şi n-a făcut conducerea Republicii Moldova, despre ce-ar fi trebuit să facă şi n-a făcut conducerea României, despre dezinteres, lipsă de fermitate, neexploatarea şansei istorice şi multe, multe altele.

Cred că a sosit momentul unui bilanț. Să începem cu sfârşitul.

Deci, Republica Moldova, după ce şi-a obținut recunoaşterea internațională ca stat independent şi suveran, s-a integrat în ONU, a dobândit din partea conducătorilor statelor CSI recunoaşterea actualelor granițe şi asigurări în sensul inexistenței unor pretenții teritoriale, a purces fără întârziere la „a face ordine în propria casă" Fără să fi avut răbdarea şi clarviziunea politică de a aştepta realizarea celor de mai sus, orice acțiune îndreptată împotriva separatiştilor transnistrieni ar fi presupus riscuri majore cu implicații lesne de bănuit. Ca atare, politica promovată (…) a fost, contrar altor păreri, singura în stare să asigure o şansă de reuşită, cel puțin teoretic.

În ceea ce priveşte conducerea țării noastre, tot ce putea ea să facă, în contextul dat, pentru a ajuta şi nu a încurca lucrurile, era acordarea unui sprijin diplomatic eficient. Şi asta a şi făcut. Răstimpul record în care Moldova a dobândit toate investiturile care să-i asigure legitimitatea ultimelor decizii nici nu putea fi imaginat altfel. Aş aminti doar faptul că declararea stării excepționale s-a produs la 24 ore după ce ministrul nostru de externe

s-a întors de la Helsinki – unde a discutat cu omologii săi din Rusia, Ucraina şi Moldova – făcând pe drum şi două escale: una la Moscova şi alta la Chişinău.

Atât, deocamdată, despre sângeroasa diversiune de dincolo de Nistru.

În ceea ce priveşte problema de fond, cea a realipirii Basarabiei şi a celorlalte teritorii româneşti răpite prin pactul Ribentrop – Molotov, situaţia este şi mai complicată. Fel de fel de partide, organizaţii, persoane (ultima dată, la televizor, d-l Lupan), propun tratative cu Rusia, ignorând faptul că nu Rusia ci URSS (care nu mai există) ne-a luat Basarabia şi Bucovina de Nord, iar teritoriile româneşti de dincolo de Prut, care nu se regăsesc în actuala Republică Moldova, aparţin, astăzi, nu Rusiei, ci Ucrainei. Se nasc de aici o serie întreagă de întrebări:

– ce facem cu teritoriile transnistriene care n-au aparţinut niciodată României? (ci imperiului ţarist, URSS-ului şi, de drept, Ucrainei)

– cum poate fi ignorat faptul că mărul discordiei îl reprezintă refuzul rusofonilor transnistrieni (majoritari în zonă) de a fi integraţi României?

– nu realizează nimeni (sau aproape nimeni) că agitaţia unionistă, intempestivă, de sorginte basarabeană sau aparţinând, cu precădere, vocilor nesăbuite (ori rău intenţionate) din ţară, a constituit motivul (sau măcar pretextul) declanşării războiului civil din Transnistria?

– ce sunt rusofonii din Transnistria, ruşi sau ucrainieni?

– dacă separatiştii lui Smirnov sunt ruşi, sprijiniţi,

după cum se afirmă şi se confirmă, de forţe imperialo-comuniste ruseşti, în ideea constituirii unui cap de pod, în egală măsură antiromânesc şi antiucrainean, atunci de ce forţele mercenare au putut străbate nestingherite vastele întinderi ale Ucrainei, ştiut fiind că Republica Moldova are graniţe exclusiv cu aceasta şi nicidecum cu Rusia?
– cine ar fi prima interesată să redobândească un teritoriu istoric, intens industrializat, asigurându-şi concomitent şi o graniţă naturală?

O paranteză se impune. Configuraţia geo – politică locală (teritorii româneşti rupte din R. Moldova ce au fost atribuite Ucrainei – şi invers!), pe care o regăsim şi în Iugoslavia lui Tito (graniţe nefireşti între Serbia şi Croaţia) nu este întâmplătoare, ci reprezintă rezultatul unei politici deliberate a conducerii comuniste, vizând crearea unor şicane (de tip „cuiul lui Pepelea") care să facă cât mai dificilă ieşirea din federaţie a unei republici unionale. Şi, din păcate, „şicana" are bătaie lungă, acţionând şi după destrămarea uniunii. Iar rezultatul este acelaşi: război civil.

Mai există un aspect, deloc neglijabil, cu care ar fi trebuit, poate, să începem. Alipirea, pe care, evident, orice adept al unităţii naţionale române o doreşte ca pe un act firesc şi justiţiar, o poate decide doar Republica Moldova, ca stat suveran, în urma consultării propriilor cetăţeni prin referendum. A considera că acesta n-ar fi necesar, este mai mult decât o naivitate. Alături de unionişti, mai există un procent deloc neglijabil (majoritar după unii) care nu doreşte unirea, ci alte rezolvări (independenţă totală, autonomie în cadrul unei federaţii sau chiar

refacerea Moldovei lui Ştefan). Orientativ, aş aminti că în 1918 numai 66% au optat pentru unirea cu România. Astăzi procentul ar putea fi sensibil mai mic, nu atât datorită unor elemente subiective (resentimente izvorâte din abandonarea Basarabiei în 1940 etc.), nu numai pentru că ocupaţia sovietică s-a soldat cu sute de mii de români deportaţi şi exterminaţi, ci având în vedere situaţia deloc roză din România şi faptul că aproape toată industria R. Moldova, inclusiv cea energetică, se află în Transnistria. Ca atare, în eventualitatea optării precipitate pentru unire, Moldova ar avea de ales între două variante grevate ambele de risc major: să renunţe la Transnistria expunându-se (şi expunându-ne) la faliment economic, sau să nu renunţe, ceea ce ar presupune escaladarea şi extinderea războiului.

Iar în ceea ce priveşte celelalte teritorii româneşti de peste Prut aflate la nord şi sud de Moldova, situaţia este şi mai încurcată. Graniţele actuale ale României sunt rezultatul conferinţei de pace de la Paris şi au fost confirmate la Helsinki. Graniţele R. Moldova sunt recent recunoscute de comunitatea internaţională, recunoaştere întărită şi de un pact cu Ucraina care stipulează, printre altele, inexistenţa reciprocă a unor pretenţii teritoriale.

În condiţiile date (URSS nu mai există, Moldova şi România sunt „legate de mâini şi de picioare"), pe ce temei se mai poate cere anularea efectelor pactului Ribentrop – Molotov? Cine ar fi dispus să ne ajute? Cine şi-ar asuma riscul unui precedent? Nimeni! Nu se poate invoca nici măcar dreptul la autodeterminare, românii din teritoriile înglobate în Ucraina fiind la ora actuală net

minoritari.

Deci, să încercăm să recapitulăm. Ordine în Transnistria poate să facă numai Moldova. Noi putem doar s-o ajutăm, cu toate mijloacele de care dispunem, dar în nici un caz prin intervenţie armată. Odată restabilită legalitatea dincolo de Nistru, singura care poate recurge la tratative este tot Moldova, nu cu Rusia (cum vrea d-l Lupan), ci cu Ucraina. Tot ce poate încerca Moldova este să ofere Ucrainei teritoriile de dincolo de Nistru (care, repet, au aparţinut Moldovei lui Ştefan cel Mare dar României niciodată) în schimbul celor de dincoace, evident, cu schimb de populaţie. Bineînţeles, aceasta ar presupune o prealabilă consolidare economică şi acceptul Ucrainei sau măcar o disponibilitate de negociere (îndoielnică, se pare, deocamdată). Abia în acel moment (Basarabia şi Bucovina de nord reunificate şi integrate în Republica Moldova, stat suveran şi independent) se poate pune problema refacerii României Mari, firește, pe bază de referendum şi în prezenţa unui suport economic sigur şi a unei prealabile integrări multilaterale.

Nerespectarea etapelor schiţate şi forţarea intempestivă a unirii, aşa cum o cer diverse voci iresponsabile sau criminale, va însemna un inevitabil dezastru economic sau/şi război între România şi Ucraina. Şi, Doamne, cum şi de când aşteaptă unii acest eveniment!

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
Nr. 354/15 aprilie 1992

„Reconciliere” de Miercurea Ciuc

În *Mesagerul* de 9-11 mai, *„Casandra”* se întreabă, în legătură cu slujba ecumenică de reconciliere româno-maghiară şi interconfesională patronată de Tökés László (Miercurea Ciuc – 8 V ’92): „*Oare ce-o mai fi pus la cale demonul cu sutană”?*

Sunt în măsură să-i satisfac, în parte, curiozitatea, încercând să redau filmul zilei de 8 mai, împreună cu câteva elemente de culise, decor şi punere în scenă, insesizabile în reportajele TV şi în relatările din presa centrală.

Am ajuns la Miercurea Ciuc în seara zilei de 7 mai 1992, împreună cu trei consilieri şi primarul urbei, dând curs unei invitații adresate primăriei oraşului Aiud (interesant este că nici unul din cei 4 consilieri UDMR ai oraşului n-a onorat această invitație). Am fost aşteptați pentru a fi cazați la sediul UDMR din Miercurea Ciuc. Aici a doua surpriză: respectivul sediu se afla în incinta Prefecturii. A doua zi, la orele 9 suntem ospătați regeşte. La 11,30 soseşte pastorul Tökés, căruia i se face o primire „ca la aeroport”. Pentru că noi eram primii (adică cel mai aproape de uşă), sfinția sa dă mâna, în debut, cu reprezentanții Aiudului. Îşi disimulează, cu un zâmbet de circumstanță, mirarea că toți suntem români şi înaintează prin culoarul viu spre masa prezidiului. În continuare se stabileşte ora de începere a „slujbei ecumenice” (14,30) şi ordinea în care „cei chemați” se vor adresa mulțimii: mai întâi clericii (Matos Ferenc, reprezentantul episcopului romano-catolic Tempfli din Oradea, Ilie

Maier, vicarul Mitropoliei Ortodoxe a Banatului, Kiss Béla, episcop evanghelic, dr. Szabo Arpád, rectorul teologiei reformate din Cluj), apoi laicii. Ambele secțiuni urmează să le încheie episcopul Tökés. Cu puțin înainte de finalizarea „scenariului", se produce lovitura de teatru: în sala de recepție a prefecturii, unde ne aflam, pătrunde vijelios şi fără nici o prezentare, o arătare greu de descris. Gesticulând şi vociferând, o femeie de aproximativ 40 de ani, îmbrăcată în straie confesionale (fustă neagră plisată, vestă de aceeaşi culoare, bluză albăstrie, batic de aceeaşi nuanță) se repede la masa juriului, abordându-l vehement pe Tökés László, bătând cu pumnul în masă şi prevalându-se de calitatea de „amerikai állampolgár" (cetățean american). La un moment dat, intrusa, cu un avânt paroxistic, îşi smulge „năframa", moment în care constatăm că este rasă în cap. Încerc să obțin relații de la un vecin ungur care, însă, dă din umeri. Până la urmă, Tökés, după ce a tăcut tot timpul (cvasi-derutat), părăseşte sala împreună cu turbulenta „păstoriță" şi revine după câteva minute, singur, pentru a suspenda, fără vreo altă explicație, şedința. În esență, ce pretindea într-o perorație violentă şi confuză, presărată cu numeroase texte biblice, mai mult sau mai puțin adecvate, respectiva slujitoare a Domnului? Să ia cuvântul în fața celor câteva mii de oameni care aşteptau afară, pentru a-i declara pe cei ce au săvârşit abominabilele şi sadicele crime din secuime (decembrie 1989), nu criminali de drept comun, ci deținuți politici, eroi ai revoluției anticeauşiste şi anticomuniste din România.

N-am avut de unde şi cum să aflu dacă scena

la care am asistat a fost manifestarea unui extremism care, în contextul dat, a deranjat chiar şi viziunea („de acasă") a pastorului Tökés, sau a fost vorba, pur şi simplu, de o farsă diversionistă menită să-l prezinte pe episcopul de Oradea în postura de campion al reconcilierii, pus în situaţia să facă faţă şi extremismului maghiar (evident, izolat şi provenind din afară). După cum nu ştiu dacă diversionista a fost pusă sub pază (pentru a nu accede la microfon) sau, dimpotrivă, a fost felicitată pentru prestaţia scenică.

La 14,30 s-a ieşit în piaţa din faţa Prefecturii, unde era adunată mulţimea. Vis-á-vis de Prefectură, pe Casa de Cultură, atârna un „cearceaf" de dimensiuni „ceauşiste". Pe acesta, se putea citi (puteau să o facă cei ce cunoşteau limba maghiară): Brasso, Udvarhely, Csik, Háromszék, Maros-Torda, Aranyos-Torda (Braşov, Odorhei, Ciuc, Treiscaune, Mureş-Turda, Arieş-Turda). Pentru cei neavizaţi precizez că era vorba de denumiri ale unor vechi comitate pretrianonice în care se aflau aşa numitele „scaune secuieşti".

Slujba ecumenică a fost precedată de intonarea, cu participarea întregii asistenţe, a „imnului secuilor" şi de desfăşurarea steagului „Pământului Secuiesc"

Clericii au luat cuvântul în ordinea stabilită. Nimic deosebit de semnalat: vorbe frumoase, fără prea multă acoperire.

Ciclul politicienilor a fost deschis de către senatorul Hajdu Gábor. Urmează la cuvânt reprezentantul „Forumului Democrat Antitotalitar" din Cluj, Adrian Marino, care, printre altele, îl acuza

pe primarul Clujului de nerespectarea legilor şi a Constituţiei ţării, considerându-l, alături de PUNR, principalul obstacol în calea intrării în Europa. Urmează d-l Borbély Imre, cu consideraţii în cea mai bună tradiţie a demagogiei UDMR-iste. Îi succede doamna Smaranda Enache, ca reprezentantă a „Ligii pro Europa", care se adresează auditoriului exclusiv în limba maghiară. (Am uitat să menţionez că toate personalităţile maghiare nu numai că au vorbit, dar au fost prezentate celor ce ascultau, exclusiv în limba maghiară). În continuare protestează împotriva realităţilor antidemocratice, totalitare şi anticonstituţionale din ţară, domnii Marko Béla, senator UDMR, Nicolae Ştefănescu – Drăgăneşti, conducătorul „Ligii Pentru Drepturile Omului" din România, Cornel Tudorică, de la PAC şi Octavian Buracu, reprezentantul „Forumului Independent Român" din Cluj (care se declară *„umilit de faptul că este nevoit să fie, sub actuala administraţie, cetăţean al acestui oraş").* În continuare, Herédi Gusztáv (UDMR Cluj) îşi începe cuvântul transmiţând salutări de la doamna Doina Cornea. Urmează Márton Arpád, prezentat ca deputat UDMR de Ciuc (deşi nu avem în România – încă – judeţ cu acest nume!!!), care vine însoţit de preşedinţii AC şi PNŢCD din localitate. Le urmează d-l Dorin Sasu, consilier de Aiud, singurul dintre vorbitori care a luat cuvântul într-un autentic spirit de reconciliere (drept care, propun publicarea intervenţiei domniei sale într-un viitor număr). Au mai vorbit primarul Odorheiului, Ferenczi Ferenc, Manoil Mihai de la AC Miercurea Ciuc şi Kelemen Csongor de la Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici. În

încheiere, preşedintele braşovean al UDMR, d-l Mina (sic!) László, după ce precizează că sunt prezenţi reprezentanţii tuturor partidelor de opoziţie din Braşov, îl invită la microfon pe d-l Adrian Moruzi, primarul (CD) al oraşului de la poalele Tâmpei. Acesta, după ce reia argumentaţia domnilor Marino şi Buracu, cere arestarea d-lui Gheorghe Funar, primarul PUNR-ist al Clujului, instigând auditoriul la efectuarea unor presiuni asupra parlamentului, guvernului, procuraturii generale etc., pentru obţinerea dezideratului enunţat. Drept care este răsplătit cu ropote de aplauze.

Mitingul „ecumenico – reconciliator" se încheie tot prin intonarea imnului „ţării secuilor".

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
15 mai 1992

…….

„Istoriografie" maghiară

Publicaţia *Erdélyi Magyarság* din Budapesta îşi continuă campania antiromânească, reluând inepţiile Roesleriene şi îmbogăţindu-le cu noi contribuţii de „inestimabilă valoare". Astfel, dacă până nu de mult eram nişte nomazi care, pe la sfârşitul secolului 13, am trecut Dunărea (probabil înot) pentru a ne infiltra, pe nesimţite (până am devenit net majoritari), în Ardeal, aflăm acum că, de fapt, noi, românii, am năvălit în patru valuri succesive (ultimul pe la 1800), în cea mai bună tradiţie a hoardelor migratoare, spre a cotropi sfântul pământ al coroanei maghiare.

Mesagerul Transilvan, 12 VI '92 Zeno Millea

Naționalism îngust?

Revista *Expres Magazin*, în nr. 19 din 13-20 mai 1992, la rubrica „Vă propunem un nume", ne prezintă, sub semnătura d-lui Grid Modorcea, un portret al ziaristei Gilda Lazăr.

Dintr-un *curriculum vitae* care, cu siguranță, ar incita interesul unui psiholog sau psihanalist, reproducem următorul fragment: *„A fost repartizată (în 1986 – n.m.) la Sântimbru, un sat aflat la 11 km. De Miercurea Ciuc. S-a simțit extraordinar printre maghiari, deşi nici un coleg nu vorbea româneşte, iar profesoara de franceză, unguroaică, îi era translator"*. („Am amintiri atât de frumoase de la Sântimbru, încât nu pot să-i pricep pe naționaliştii ăştia înguşti").

A se reține din acest citat, neverosimil de dens în semnificații, următoarele:

– Gradul de discriminare şi deznaționalizare care a grevat şi grevează minoritatea maghiară din România.

– Măsura în care ungurii din România au fost şi sunt împiedicați să-şi folosească limba maternă.

– Felul în care reprezentanți ai minorității respective (intelectuali – nu analfabeți!) se achită de elementara obligație cetățenească de a cunoaşte limba oficială a statului!

– Loialitatea față de România pe care o presupune, din partea unor minoritari, necunoaşterea sau refuzul de folosire a limbii române.

– Incredibila anomalie ca unui român pus în situația de a comunica, în propria lui țară, cu reprezentanții unei minorități, să i se pară normal şi firesc să fie

obligat, în contextul dat, să apeleze la serviciile unui translator, ba, mai mult, să nu priceapă ce vor „naționaliștii ăștia înguști”!?

Citind schița de portret semnată de d-l Modorcea, primul impuls mi-a fost să propun revistei domniei sale modificarea denumirii rubricii, din *Vă propunem un nume* în *Ca nime-n lume!* Dar, de fapt şi din păcate, numita Gilda Lazăr nu este un unicat. Dimpotrivă.

De unde însă convingerea celor ce gândesc, aidoma ziaristei în discuție, că ploconirea în fața politicii iredentiste – udemeriste va deschide României porțile Europei? Dragii mei dragi, chiar nu pricepeți că aici este vorba numai de Ardeal? De ce să ne sacrificați atunci pe noi, dacă voi rămâneți tot dincolo de Carpați? Sau veți da buzna cu toții încoace, la momentul oportun, când noi vom aparține deja unui imperiu Austro-Ungar renăscut? N-ar fi mai simplu să „intrați în Europa” fără să scoateți Ardealul la mezat? Plecați, oameni buni, granițele sunt deschise pentru toate „spiritele europene”, pentru toți apatrizii de teapa voastră, occidentul vă așteaptă cu brațele deschise. Sau v-ați asumat, cu totul dezinteresat, niscaiva obligații? Te pomeneşti! Gândiți-vă, totuşi, de două ori. Dacă în 1940 România s-a lăsat sfârtecată, azi altele sunt datele problemei. Iar dacă vom împărtăşi soarta Iugoslaviei şi Transnistriei, primii care vor plăti veți fi voi!

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
4 iunie 1992

Los Angeles blues!

Nu, nu e vorba de „capra vecinului", ci mai degrabă de povestea aceea cu piatra pe care s-o arunce cel care…

Şi, bineînţeles, de faptul că ne-am săturat să tot primim lecţii.

Deci, stimaţi *teachers*, nu v-am reproşat niciodată că, în ciuda celei mai vechi şi mai democratice Constituţii (de care faceţi atâta caz) v-aţi „deşţelenit" ţara prin exterminarea populaţiei băştinaşe şi v-aţi întemeiat prosperitatea pe munca sclavilor; că aţi continuat să fiţi, şi după eliberarea acestora, campionii segregaţiei rasiale şi ai discriminărilor de tot felul; că v-aţi amestecat în destinele lumii întregi, aservindu-le, prioritar, intereselor voastre; că ne-aţi vândut şi pe noi, cu acte în regulă, la Yalta (sau Moscova), devenind astfel autorii morali a tot ce-am pătimit în ultimii 50 de ani, că…

Nu, nu v-am reproşat niciodată nimic, ba, dimpotrivă, acel „vin americanii" rostit, cândva, în şoaptă, de către părinţii noştri ca un laitmotiv, ca o expresie supremă a speranţei şi încrederii, mai continuă să hrănească, şi azi, iluziile noastre.

Da, domnilor, iluzii, am spus bine. Pentru că după cele petrecute recent la Los Angeles (şi nu numai) acesta este termenul potrivit.

Cum puteţi, domnilor *teachers*, cum mai puteţi să daţi lecţii altora despre separaţia puterilor în stat şi despre drepturile minorităţilor, când justiţia voastră acoperă abuzuri de esenţă rasistă şi când o „eroare" judiciară e suficientă pentru a declanşa o

reacție de atare amploare în rândul unei minorități „nediscriminate”?!

Şi, ca să revin, nu este vorba de capra vecinului, ci de vecin şi de pretenția acestuia de a ne instrui cum să ne creştem capra. Eu zic să-şi vadă fiecare de capra lui!

Mesagerul Transilvan, 7 mai ’92 Zeno Millea

…….

Barcelona ’92 şi spiritul olimpic

Când, la festivitatea de deschidere, obiectivul camerelor ne-a ignorat am zis că e o întâmplare. Marți seara însă, când dintre cele 4 finaliste (CSI, SUA, România, China) din 4 aparate evoluția fetelor noastre a fost transmisă în direct doar la sărituri, şi asta după ce am trecut pe poziția a doua şi atacam deja medalia de aur, până şi ponderatul *gentleman* Cristian Țopescu a trebuit să recunoască, după câteva eschivări, că este vorba, clar, de ostilitate.

Ce aveți cu noi, oameni buni? Ce ne reproşați? Că ne-am furat revoluția? Treaba noastră! Că n-am votat cum au vrut alții? Am făcut-o „pe banii noştri”. Că nu acceptăm să ne facă alții istoria şi geografia? Că nu ne-am lăsat încă „iugoslavizați”? Ce legătură au cele de mai sus cu sportul şi cu spiritul olimpic? Cu ce-s mai bune China comunistă, Rusia imperialistă sau, la urma urmei, chiar „jandarmul mondial”? Sau, a ajuns şi televiziunea spaniolă să fie manipulată de „prietenii” noştri? Ori, pur şi simplu, e vorba, ca între latini, doar de capra vecinului?

Ardealul, 31 iulie, 1992 Zeno Millea

„Cerbul de aur” 1992

Festivalul „Cerbul de aur”, Braşov 1992, a fost un succes. Un succes cu multiple valenţe şi semnificaţii, despre care s-a scris şi se va mai scrie. Şi dacă presa a consemnat cu prioritate evenimentul ca o reeditare, ca o restituire, ca o reintegrare într-un circuit naţional şi internaţional, în ceea ce mă priveşte, aş îndrăzni să afirm că acest festival a fost, în primul rând, o premieră. De ce o premieră? Din următoarele motive:

– S-a demonstrat, pentru prima dată după decembrie ’89, în ciuda tuturor vicisitudinilor şi handicapurilor (tare moştenite, subdezvoltare, mentalităţi învechite, structuri anchilozate, neo-criptocomunism şi alte „isme” etc.), că suntem totuşi capabili de eforturi şi de realizări tehnice, organizatorice şi artistice competitive pe plan european sau chiar mondial.

– S-a creat prima breşă largă şi de amplu răsunet în motivaţia artificială a marginalizării ţării şi a veritabilului embargo pe care-l suportăm, fără temei real, de câţiva ani încoace.

– S-a dat prima lovitură cu ecou internaţional celor ce şi-au făcut o profesiune de credinţă din denigrarea a tot ceea ce este valoare naţională.

– S-a furnizat prima dovadă peremptorie că aşa zisa neîncredere a străinătăţii este regizată! (valoarea de excepţie a majorităţii participanţilor şi întinsa arie geografică de proveniență a acestora pledează, dimpotrivă, pentru interes şi încredere.)

– S-a înregistrat prima victorie incontestabilă şi importantă a interesului naţional în dauna oricăror alte interese.

– S-a demonstrat, fără echivoc, că situația, mai mult sau mai puțin precară, din țară şi reflectarea ei distorsionată în exterior se datorează nu atât Puterii cât celor interesați s-o compromită cu orice risc, chiar şi cu cel al unor prejudicii majore naționale, materiale şi morale.

Argumente? Argumente sunt faptele. După o campanie de neîncredere şi blamare în „presa sponsorizată", după o totală neimplicare a „forțelor democratice" şi a diverselor fundații şi forumuri care le stipendiază, după ce primarul (CD) al Braşovului n-a mişcat nici un deget, ba, dimpotrivă, cine şi-a asumat şi a dus la bun sfârşit dificila întreprindere, într-un timp record şi cu strălucite rezultate? Nimeni altcineva, decât mult hulita Televiziune Română (în frunte cu şi mai hulitul ei preşedinte), prefectul județului, o întreprindere (de stat) de montaj condusă de doi oameni şi români adevărați şi câțiva sponsori care nu se ocupă de societăți (sau granițe) deschise.

Mi se va replica poate, de undeva unde ura şi stupiditatea întunecă mințile, că a fost vorba de una din ultimele zvârcoliri propagandistice preelectorale ale Puterii. Atunci, probabil, şi prezența şi prestația a două personalități „de patrimoniu național" (Marin Constantin şi Dumitru Fărcaş) se încadrează tot pe aceleaşi coordonate?!

Nu, domnilor! La Braşov s-a reuşit, în premieră post-decembristă, o strălucită demonstrație a ceea ce înseamnă prevalarea intereselor naționale asupra oricăror alte interese şi, din păcate pentru d-voastră (cum ar zice un comentator sportiv), demonstrația nu vă aparține. Domnilor, d-le primar Moruzi, ar trebui să înțelegeți că patriotismul este un

element de suprastructură ce nu are culoare politică, după cum integritatea teritorială a țării nu are nici o legătură cu regimul care o guvernează şi nici succesul „Cerbului de aur” cu rezultatul alegerilor din Septembrie.

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
Nr. 414/ 11-13 VII 1992

De la cine învață copiii Franței istoria noastră

Cărți şi manuale străine, care să ne răstălmăcească istoria, mi-a fost dat să citesc atât în țară cât şi peste hotare. Toate aveau ca numitor comun viziunea neoroeslerianã şi naționalitatea (sau originea) maghiară a autorului. În fine, am intrat în posesia uneia scrisă de Henry Bogdan şi intitulată *Histoire des pays de l'Est, des origines á nos jours (Ed. Perrin, 1990).* Am început s-o răsfoiesc cu mult interes şi curiozitate, pentru a constata, cu stupefacție şi consternare, că amintitul istoriograf, presupus a fi român, are aceeaşi viziune asupra istoriei noastre. M-am liniştit, după ce, pe coperta a 4-a, am descoperit succinta notă biografică: *„Henry Bogdan est né le 9 janvier 1936 á Beauvois, de pere hongrois(sic!) et de mere francaise. Agrégé d'histoire, diplomé des Langues O en hongrois, finnois, estonien, il est professeur au lycée Voltaire (Paris)…"*

Deci aşa, un român maghiarizat îşi „sublimează" sindromul de vinovăție, peste generații şi în condiții de dezrădăcinare iterativă, tot pe coordonate neoroesleriene şi antiromâneşti! Dar să vedem ce scrie d-l H. Bogdan despre originea şi continuitatea strămoşilor domniei sale pe pământ românesc. Iată câteva citate:

– „Grupa cea mai importantă, după cea a limbilor slave, este cea a limbilor iliro-balcanice, reprezentată de albaneză şi română (...) Româna poate fi considerată ca o limbă ilirică formată în simbioză cu albaneza, după cum atestă fondul lexical principal comun ambelor limbi" (pag. 17).

[Sancta simplicitas! – nota mea]

– „Majoritatea dacilor au fost masacraţi (în războaiele daco-romane din 101-102, 105-106 (n.m.), supravieţuitorii fiind vânduţi ca sclavi şi dispersaţi în tot imperiul. Dacia a fost repopulată cu coloni veniţi din toate provinciile, mai ales din cele asiatice" (pag. 39).

– „Evacuarea Daciei (271 – n.m.), după istoricul roman Eutropiu, a fost totală(...) Acest text (al lui Eutropiu – n.m.) a fost contestat de majoritatea istoricilor români: după ei, românii de azi ar fi descendenţi ai dacilor şi romanilor (...) dar această teză, inspirată de preocupări politice, este lipsită de seriozitate" (pag. 41).

– „Triburile maghiare conduse de şeful lor Arpad forţează culmile Carpaţilor în 895-896 şi se instalează în vastele câmpii ale Dunării de mijloc şi şi în văile Transilvaniei. (...) Ungurii erau destul de numeroşi în raport cu populaţiile locale reziduale(...) celţi (...), proto-unguri (...), croaţi(...) Singurii locuitori relativ numeroşi se aflau în văile mijlocii şi înalte ale Carpaţilor apuseni: este vorba de slavi, strămoşi ai actualilor slovaci(...). Către 905, aceşti protoslovaci recunosc suveranitatea noilor veniţi. Astfel, la începutul secolului X, popoarele a căror descendenţi constituie populaţia actuală a Europei centrale şi orientale sunt deja aşezate în teritoriu, cu excepţia românilor (...) aflaţi încă în zona albano – macedoniană, de unde se pregăteau să descindă spre câmpiile Dunării de jos" (pag. 48).

– „Béla al 4-lea (rege al Ungariei, cu care voievodatul Ardealului era în relaţii feudale de

suzeranitate – n.m.), a făcut apel la colonizări pentru repopularea regiunilor devastate (de către tătari în 1241-1242 – n.m.) (...) El a permis, de asemenea, şi unui mare număr de păstori valahi în căutare de noi locuri de păşunat, să pătrundă în Transilvania (pag. 62).

Iată, deci, stimaţi cititori, de la cine şi ce fel de istorie a românilor au învăţat şi învaţă elevii din Franţa (şi nu numai).

În acest fel se fundamentează „ştiinţific" şi se conferă credibilitate internaţională pretenţiilor revizioniste maghiare, pretenţii pe care a noastră „opoziţie democrată" refuză, cu obstinaţie, să le remarce şi să le condamne. Oare de ce?

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
nr. 436/12 august 1992

„Autohtonii” din Ardeal

Iată ce putem citi în revista budapestană „Erdélyi Magyarság”, nr. 10 din mai 1992, sub semnătura d-lui Zádor Miklos:

„Considerăm exclusă şi absurdă geneza şi continuitatea poporului român în Ardeal (...) După a doua jumătate a secolului al XVI-lea începe o migraţiune a poporului român spre Ardealul maghiar care prezenta multă siguranţă (...) Cu 1700 de ani după războaiele daco-romane, românii de educaţie şi cultură maghiară îşi „stabilesc” geneza despre care până atunci nu ştiau nimic”.

Deci, d-le Zádor, dacă noi ne-am format în altă parte, ne-am infiltrat în Ardealul maghiar abia începând cu secolul 16 şi, după ce ne-am adăpat la civilizaţia şi cultura maghiară, ne-am inventat geneza şi continuitatea pe acest pământ abia în secolul 19, v-aş invita să răspundeţi la următoarele întrebări:

– De ce Anonymus, notarul regelui Béla al Ungariei, în a sa *Gesta Hungarorum* relatează despre rezistenţa armată a trei cneji valahi, Glad, Gelu şi Menumorut, în faţa cotropitorilor unguri?

– De ce în *Révai Nagy Lexikona* (Budapesta, 1915), vol. 13, la pagina 228, în cadrul unei hărţi de epocă, figurează *Ţara lui Glad* şi *Ţara lui Gelu?*

– De ce oraşele din „Ţara valahă a lui Gelu” (*Gyelo vláh országa)* se numesc, pe aceeaşi hartă, Potaissa, Napoca, Apulum, Sarmisegetuza?

– De ce cel mai mare rege al Ungariei (alături de Ludovic cel Mare de Anjou, tot străin) a fost românul Matei Corvin (1458-1490), fiul lui Iancu de

Hunedoara (regent al Ungariei), nepot al lui Voicu de Hunedoara şi strănepot al lui Şerban, cneaz valah?

– De ce *Szatmár* (ceea ce pe ungureşte nu înseamnă nimic) se numeşte în româneşte Satu Mare?

– De ce *Retyezát* (ceea ce în limba maghiară nu are nici o semnificaţie) în româneşte se cheamă Retezat? (În aceeaşi ordine de idei se pot cita *Pietroszul* – Pietrosul, *Petrozsény* – Petroşani, *Vlegyásza* – Vlădeasa, *Polyána* – Poiana, *Vurvumare* – Vârful Mare, *Porumbák* – Porumbacu etc., etc., etc.

În acelaşi sens l-aş întreba pe d-l Zádor de ce o bună parte din armenii din Ardeal au nume româneşti maghiarizate (mai precis – stâlcite): *Kapdebo* (Capdebou), *Dajbukát* (Daibucate), *Kovrig* (Covrig), *Majláth* (Mailat), *Patrubányi* (Patrubani) etc.

Şi încă ceva, d-le Zádor, dacă noi am fost nomazii care am venit peste voi autohtonii, cum de n-am preluat de la voi denumiri legate de noţiunea de aşezare stabilă? De ce sat, comună, casă (inclusiv muncile agricole) sunt toate de origine latină? Şi, inversând lucrurile, de ce *bordély* provine de la bordei, *kalyiba* de la colibă şi *ház* (casă) de la germanul Haus?

Ba, mai mult, noţiunea de loc (din latinescul locus), în limba maghiară neavând şi sensul de aşezare omenească (a fi de loc din…), l-aţi preluat de la noi sub forma de *lak* şi l-aţi folosit ca atare (*János-lak, Miklos-lak etc*.), fie combinat cu *hely* (loc) sub forma pleonastică de *lakhely* (loc-loc!) – cu înţelesul de loc de locuit.

Iar în ceea ce priveşte vechea d-voastră

civilizație şi cultură, stimate d-le Zádor, pentru că spațiul nu-mi permite, m-aş opri doar la a preciza că nu numai *ház* are etimologie germană („Haus”=casă) dar şi derivatul ei *haza* (acasă, patrie), şi a reaminti că laleaua (*tulipán*), unicul motiv floral folosit în arta decorativă populară maghiară, a fost adusă în Europa Centrală abia în secolul 16 *(Természettudományi Kislexikon, Akadémiai Kiado Budapest, pagina 707)*

Aşa că, domnule Zádor Miklos, vedeți-vă mai bine de *Mikloslakul* d-voastră şi lăsați-ne pe noi în pace. Sau măcar veniți cu alte poveşti, cât de cât mai credibile.

P.S. De ce n-ați preluat de la noi şi denumirea de casă? Pentru că după descălecatul în Pannonia, timp de aproape un secol ați jefuit şi pârjolit spre apus şi abia după aceea ați început să incendiați şi casele noastre. Şi, poate, din respect pentru germanii lui Otto cel Mare, care la Augsburg (955) v-au bătut în aşa hal încât pentru prima dată a început să vă încolțească în minte noțiunea de casă şi acasă.

Românul, 24-30 aug. 1992 Zeno Millea

„Placa” şi esența ofensei

S-a spus aproape tot ce se putea spune despre buclucaşa plăcuță care, la urma urmei, n-ar trebui să supere pe nimeni, dacă nu pentru alt motiv, măcar pentru faptul că apariția ei pe soclul lui *Mathias Rex* a salvat, *illo tempore,* grupul statuar de la demolare.

Nu mi-am propus să repet sau să sistematizez argumente şi nici măcar să discut oportunitatea momentului ales pentru repunerea inscripției respective. Vreau să subliniez doar un singur aspect care scapă celor (mulți) neavizați: extremiştii de la UDMR sunt realmente ofensați! Reamplasarea plăcii cu pricina nu este un pretext folosit pentru escaladarea unei politici agresive, UDMR nu are nevoie de aşa ceva, ne-a demonstrat-o recent cu *Declarația de la Cluj*. Iar ceea ce îi ofensează de moarte pe respectivii extremişti nu este „profanarea” (prezența în sine a unei inscripții adăugate), nici afirmația că Matei a fost bătut la Baia, nici măcar faptul că l-au bătut moldovenii lui Ştefan, ci precizarea că era de acelaşi neam cu aceştia.

Ce este atât de jignitor în reamintirea adevărului că Matei Corvin (fiul lui Iancu de Hunedoara, voievod al Ardealului şi regent al Ungariei, nepotul lui Voicu de Hunedoara şi strănepot al lui Şerban, cneaz valah) a fost român? Ei, aici e aici! Câteva considerații generale se impun. Toate imperiile care s-au constituit doar prin forța armelor, dublată sau nu de false mituri de superioritate, au avut viață scurtă. Au dăinuit doar cele care se fundamentau şi pe o civilizație proprie superioară (exemplele sunt notorii).

Apetitul cotropitor, prezent la toți năvălitorii, ungurii au reuşit, în scurta lor istorie europeană, să-l finalizeze eficient în teritoriu abia în două rânduri, de fiecare dată sub un domnitor străin: Ludovic cel Mare de Anjou (1342-1382) şi Matei Corvin (1458-1490). Teritoriile complementare, destul de întinse, ocupate sub cele două domnii (cu precădere în cea de a doua), au fost pierdute după încetarea acestora. Ceea ce a existat. În afara acestor domnii, ca teritoriu al regatului maghiar orice numai „imperiu" nu se putea numi. Şi, de altfel, în 1526 Ungaria dispare de pe harta Europei pentru 400 de ani (150 de ani paşalâc turcesc, restul stăpânire austriacă Habsburgică, din care ultimii 51 de ani în regim de dualism: împăratul Austriei era şi regele Ungariei). Deci, himera hungaristă, visul absurd de stăpânire a Europei Centrale, se bazează pe un moment de excepție care reprezintă câteva decenii din istoria Ungariei, şi pe arogarea megalomană şi ridicolă a unei pretinse meniri de a conduce popoarele din jur, incapabile, chipurile, să se autoconducă. Iar artizanul acestui moment istoric, simbolul „Ungariei Mari"şi suportul tuturor viselor aberante de stăpânire a teritoriilor învecinate este exact regele Mátyás I-ul, alias Matei Corvin. În aceste condiții este lesne de înțeles că a reaminti că acesta a fost român (nemaivorbind de genealogia lui de „păstor nomad infiltrat"!) constituie o cruntă „jignire" care compromite întreg eşafodajul spiritului hungarist.

Deci, să-i înțelegem şi pe cei de la UDMR. Să ți se arate că cei pe care vrei să-i stăpâneşti, în virtutea unor paranoice veleități imperialiste, ți-au dat cândva singurul domnitor capabil să

materializeze aceste veleități, este destul de greu de digerat.
P.S. Pentru sceptici, precizez că datele genealogice ale lui Matei Corvin le-am extras din *Révai Nagy Lexikona* (Editura fraților Révai, Budapesta, 1910), volumul 10 (Hérold-Iob), pag. 389-390, unde se afirmă, printre altele, că nu numai Voicu, tatăl lui Iancu de Hunedoara, dar şi soția acestuia era valahă şi încă de viță nobilă („…Densusi nemes oláh családbol származo Morsána Erzsébet").

Vremea Zeno Millea
nr. 86/ 15-16 dec. 1992

Memoria vie

Relativ recent, într-o gazetă „independentă" lansată nu de mult în presa locală , un autor, la fel de independent, rememorând evenimente petrecute în Clujul anilor '45-'46, vorbeşte despre *„căminul Avram Iancu asediat de bandele comuniste (...) de la „Dermata"* şi despre *„studenţi înfruntând comandamentul armatei roşii",*fără a preciza „amănuntul" că asediatorii erau unguri, până la ultimul om, iar studenţii din amintitul cămin erau exclusiv români, şi „uitând" rolul pe care armata roşie l-a jucat, de fapt, în contextul dat

Pentru cei ce n-au trăit acele evenimente, nici măcar în ipostaza de martor şi, ca atare, n-au de unde şti că lupta anticomunistă (noţiune de rezonanţă social-politică – şi nu naţional-geografică) în Ardealul de nord, la acea vreme, avea un caracter cu totul particular, mă voi explica. Dar, pentru a fi înţeles, prezentarea unor succinte date de istorie este strict necesară.

În toamna lui 1940 revizionismul maghiar, după o îndelungată campanie de pregătire şi sub patronajul unor puteri (Germania hitleristă, Italia fascistă, Rusia comunistă) interesate în anihilarea României ca forţă în zonă, are câştig de cauză. Drept care, prin Diktatul de la Viena, nordul Ardealului ajunge sub stăpânirea Ungariei horthyste. Urmează o perioadă în care populaţia română, majoritară şi în teritoriul cedat, este privată de cele mai elementare drepturi şi supusă unui genocid (masacre, lagăre de exterminare etc.) ce nu poate fi comparat decât cu cel practicat de regimul comunist NKVD-ist.

După eliberarea Ardealului de Nord (1944) şi până la încheierea Conferinței de Pace de la Paris (1947) soarta acestuia rămâne incertă. Aceşti ani (’45-’46-’47), în Ardealul de nord, sunt caracterizați de un intens colaboraționism al exponenților extremismului maghiar, în speranța că implicarea lor totală în instaurarea comunismului le va asigura un *status quo* vis-á-vis de efectele diktatului de la Viena sau măcar un statut care să le confere supremație locală. În acest sens, simptomatic este faptul că în 1945, de pildă, peste 90% din membri clujeni ai PCR erau unguri iar în personalul Securității nu găseai nici un român. De asemenea, toate posturile cheie în organele locale de conducere erau deținute de unguri şi (să mă ierte d-l Mozes Rosen) de evrei. Acesta este adevărul istoric şi nu trebuie eludat.

Deci *„bandele comuniste de la Dermata”* erau, de fapt, bande de extremişti unguri care, sub oblăduirea comunismului (a căror promotori activi erau) şi în numele *luptei de clasă,* încercau să extermine studențimea română, principala forță ce se opunea jocului lor mârşav.

Că studenții români nu se luptau în 1946 cu comunişti autentici şi cu atât mai puțin cu armata roşie reiese limpede din deznodământul amintitului asediu. Faptul că acesta nu s-a soldat cu un masacru (aşa zisele „gărzi muncitoreşti” de la *Dermata* erau înarmate, inclusiv cu arme de foc) s-a datorat exact intervenției armatei roşii din garnizoana Cluj al cărei comandant, intuind ce se petrece în realitate, şi-a trimis oamenii întru apărarea studenților şi anihilarea asediatorilor. Drept care, a doua zi, studențimea română s-a adunat în fața comandamentului armatei

sovietice (aflat la hotelul „Central”) şi şi-a exprimat recunoştința scandând, minute în şir: „Stalin, Stalin…!” (faptul că unii strigau „stai lin” nu schimbă cu nimic datele problemei!)

Nu fac nici un fel de apologie. Vreau doar să restabilesc adevărul istoric în legătură cu acele evenimente (sistematic răstălmăcite) şi să arăt că cei ce au deschis drumul comunismului spre România au fost în stare, în situația dată şi spre deosebire de alții, să dea dovadă şi de puțină omenie!

Mesagerul Transilvan Zeno Millea
3 august 1992

I.M.T. – U.D.M.R.

„Mesagerul Transilvan" din 25 VI'92 publică în pagina a 3-a o informație surprinzătoare (preluată din *Puntea*, publicație româno-maghiară din Transilvania, nr. 4-5/'92) despre constituirea IMT (Inițiativa Maghiară din Transilvania) care își propune: *„asigurarea tuturor formelor de autodeterminare, atât personale cât și colective, în cadrul legal al țării…",* comentând caracterul diversionist al precizării „în cadrul legal al țării" și, în fond, situarea întregii inițiative în afara legii.

Pentru cei neavizați, conținutul informației poate constitui o surpriză, dar, de fapt, surprinzătoare mi se pare ignoranța, atât a celor ce se constituie în amintita IMT, cât și a celor ce se declară consternați și revoltați de obiectivele respectivei „inițiative". De ce ignoranță? Pentru că și unii și alții ar trebui să cunoască, nu gânduri ascunse, nu planuri subversive, , nu „zvonuri", nu „calomnii", ci, pur și simplu, platforma-program a UDMR.

Pentru maghiarii de la IMT care, iată, „redescoperă America" și pentru românii ce se mai complac încă într-o stupidă și vinovată miopie, voi reproduce câteva paragrafe edificatoare din respectiva platformă, publicată în *Erdélyi Hirado* (organ al UDMR) la 6 aprilie 1990, sub titlul: „Ce vrea UDMR?" (*Mit akar az RMDSz?*). Citez selectiv:

– Drepturi individuale și colective tuturor minorităților din România („*Minden Romániai nemzeti kisebbségnek egyéni és kollektiv jogokat").*

– Autonomia obştiilor săteşti (*„A falu közösségek önrendelkezését”).*

– Dezvoltarea asistenței sanitare a minorităților (*„A kisebbségi egészségvédelem fejlesztését”).*

– Rețea independentă de învățământ în limba maternă, de la creşă la universitate (*„önállo egységként működö anyanyelvü oktatási hálozatot, a bölcsödétöl az egyetemig”).*

– Libertate absolută pentru cercetarea ştiințifică în limba maghiară *„Bisztositsák az anyanyelvü tudományos kutatás teljes szabadságát”).*

– Ca parte a națiunii maghiare (sic!), legături strânse cu națiunea mamă *(„Nemzetrészként, szoros kapcsolatokat anyanemzetünkel”).*

– Sistem local de autoguvernare a minorităților, care să nu lezeze unitatea şi suveranitatea statului: noi să ne hotărâm singuri soarta! (*„Az államegységét, szuverénitását meg nem bonto helyi kisebbségi önkormányzati rendszert: sorskérdéseinkben mi magunk döntsünk!”).*

Deci, stimați IMT-işti, regret, dar sunteți pe locul doi! Tot ce v-ați propus figurează, de mult, în platforma UDMR, până şi echivalentul formulei *în cadrul legal al ţării!*

Iar autorului informației preluate din „Puntea” i-aş sugera ca mai degrabă să propună scoaterea în afara legii a UDMR, ca deținător incontestabil al întâietății în promovarea respectivelor obiective anticonstituționale.

Ardealul, 1 iulie 1992 Zeno Millea

Remember

În prag de alegeri se cuvine să reamintim, nu diverse atacuri şi provocări care „nu angajează cu nimic nici UDMR şi nici statul maghiar”, ci nemulţumiri, pretenţii şi căi de rezolvare ale acestora formulate la cel de al doilea congres naţional al amintitului partid al minorităţii maghiare din România (minoritate reprezentând sub 7 la sută din populaţia ţării!).

Iată, aşadar, câteva exemple:

– Minoritatea maghiară din România e mai asuprită decât pe vremea dictaturii ceauşiste!

– Drepturi egale înseamnă, pentru o minoritate, asimilare!

– Minorităţii maghiare trebuie să i se asigure drepturi colective!

– Maghiarii din România se declară subiect politic de sine stătător, naţiune coparteneră, asociindu-se la putere naţiunii române!

– Numai un arbitraj internaţional poate da o soluţie modernă problemei Transilvaniei!

– Soluţia e pregătită pentru momentul când vom avea la putere alţi parteneri de dialog!

Mai este ceva de adăugat?

Poate doar să reamintim faptul că diktatul de la Viena a fost tot un arbitraj internaţional.

P.S. Precizez că am reprodus doar declaraţii consensuale şi care au figurat şi în conţinutul jurământului colectiv depus de parlamentarii UDMR în biserica *Szent Mihály* din Cluj-Napoca.

Ardealul, 11-16 VII 1992 Zeno Millea

Epilog

N-ar trebui să mă reîntorc la titlu, pentru că lectura cărții este, cred, în măsură să arate şi să justifice „ce, de ce şi unde" am scris ceea ce am scris.

Şi dacă, totuşi, mă reîntorc, o fac nu pentru a ilustra precocitatea intervențiilor mele publicistice şi nici pentru a mă lăuda cu confirmările care n-au întârziat (şi continuă) să apară, ci pentru a arăta că este vorba despre „nimic nou sub soare" şi, pe de altă parte, pentru a sublinia, apăsat, nişte chestiuni şi aspecte care nici astăzi nu sunt înțelese (sau nu se vor a fi înțelese!).

O dată, chestiunea cu Basarabia. I-am închinat un amplu articol în care am încercat să spun tot ce se putea spune atunci (şi, în fondul chestiunii, nimic nu s-a schimbat). Orice încercare de unificare intempestivă (şi nu putea fi altfel nici imediat după destrămarea URSS!) ar fi dus, automat, la război cu Armata a 14-a! Cine nu înțelege este sau fanatic, sau mai sărac cu duhul, sau de o totală rea-credință!

În al doilea rând, faptul că nu suntem în stare (nu ştiu dacă este formularea cea mai adecvată) să realizăm o majoritate parlamentară (necesară legiferării şi guvernării) fără UDMR!!!

De ce nu suntem în stare? Aici, oameni care nu văd (sau nu vor să vadă) mai departe de vârful nasului, care nu văd (sau nu vor să vadă) relația corectă „cauză-efect" au decretat că „neocomuniştii" i-au lăsat să se constituie în partid (deşi sunt şi azi o organizație culturală şi de prezervare a identității), i-au lăsat să intre în parlament şi să-şi ia cât se poate

de în serios rolul de parlamentari, până la a-şi adjudeca postura de arbitrii şi a deveni factorul hotărâtor în determinarea oricărei majorităţi parlamentare (cu implicaţiile subsecvente).

Eşafodajul este logic, doar atât că premisa este falsă. O dată, că partide etnice există în Europa. În al doilea rând, că UDMR putea oricând să-şi asume, formal, o doctrină iar prag electoral a avut şi are. În al treilea rând, că echivalente de UDMR (din toate punctele de vedere) există şi în Slovacia, şi în Voievodina, şi în Ucraina subcarpatică, Croaţia sau Slovenia. Doar atât că slovacii sau sârbii nu s-au aliat cu nişte duşmani declaraţi ai integrităţii lor teritoriale! Aşa cum am făcut noi! Practic, ne-am vândut pentru nişte voturi (prezidenţiale) şi pentru o majoritate parlamentară! Toţi, „o apă şi-un pământ!”.Numai că cineva, totuşi, a început. Iar cei ce au început, ne place sau nu, n-au fost „neocomuniştii”!

Cât priveşte cronologia şi filiaţiunile, va trebui să apelăm la pomenitul „Nimic nou sub soare” şi la semnificaţia lui. Azi, acum 20 de ani sau acum (azi – mâine) o sută de ani chestiunea se punea la fel:

– negarea autohtonităţii şi continuităţii noastre pe aceste meleaguri;

– refuzul de a accepta statutul de minoritar;

– negarea atributului de stat naţional unitar, suveran şi indivizibil al României

– anularea Trianonului sau măcar a efectelor sale;

– dacă revizuirea graniţelor nu este posibilă, apelarea la toată gama paleativele: stat independent, autonomie, devoluţie (federalizare asimetrică),

cosuveranitate (stat dualist) etc.

La cele de mai sus se mai adaugă denigrarea şi destabilizarea României (denunţarea la foruri internaţionale pentru discriminare, prigonire, deznaţionalizare, asimilare etc.)

Cele amintite n-au fost şi nu sunt rodul unei activităţi extremiste izolate, ci reprezintă o politică de stat.

În ceea ce priveşte strategia, tactica, logistica se apelează la parazitarea intereselor zonale ale marilor puteri (chiar în postura de „vârf de lance") şi ale curentelor doctrinare (comunism în 1919, fascism şi nazism în perioada interbelică, din nou comunism sovietic în perioada postbelică, campioni ai democraţiei şi europenismului în perioada post-decembristă şi, de-o vreme încoace, „aliaţi" din oficiu ai „celor ce promit mai mult"!

„Radicali" şi „moderaţi"? De fapt, complementaritate: radicalii pregătesc (pentru „la o adică") structurile nefuncţionale şi ilegale, iar moderaţii, prin „politica paşilor mărunţi" şi folosind şantajul politic se străduiesc să creeze cadrul legal şi să transforme stările *de facto* în stări *de iure.*

Acestea fiind spuse, să încercăm să schiţăm o succintă cronologie a problemei:

– primii care s-au aliat cu UDMR au fost exact „partidele istorice" – PNL şi PNŢCD; cu menţiunea că PNŢ (fără CD în coadă) în ianuarie 1990 încă denunţa activitatea iredentistă a UDMR, iar după afilierea la creştin-democraţia europeană s-a declarat de acord cu toate revendicările udemeriste şi a încheiat şi alianţa; cât priveşte PNL, (primul care s-a aliat), a rupt această alianţă după doi ani, „ne mai

vrând să fie părtaş la politica antiromânească şi antieuropeană a UDMR";

– opoziția a ajuns la putere în 1996 şi cu ajutorul partidului etnic maghiar – oficină a iredentismului ungar;

– fosta putere, după patru ani de opoziție, a câştigat alegerile din 2000 jucând „cartea naționalistă", după care, însă, imediat s-a aliat, la rândul ei, cu aceeaşi oficină iredentistă şi, pentru 7% voturi în parlament, le-a dat udemeriştilor tot ce aceştia încă nu primiseră de la CDR;

– de atunci (şi până azi) udemeriştii au mers cu cei care le-au promis (şi în mare măsură le-au şi dat) mai mult;

– cu acel 7% UDMR a reuşit să şantajeze toate „puterile" ce s-au succedat până astăzi şi să obțină aproape tot; tot ce le lipseşte este recunoaşterea *de iure*, oficializarea celor obținute, care, toate laolaltă, reprezintă, deja *de facto*, celebra „autonomie în trei trepte".

În încheiere, nişte întrebări.

Numai noi, dintre toate „statele succesoare" nu suntem în stare să ne asigurăm o majoritate parlamentară fără UDMR?

Suntem incapabili, în interesul țării, să constituim o alianță românească majoritară?

N-o putem face nici măcar ocazional, când e vorba de chestiuni de interes național major?

Nu ne pune pe gânduri (îngrijorează, ruşinează…) faptul că de fiecare dată recurgem la cei 7 la sută ai UDMR pe care îi arvunim şi apoi îi plătim?

Să ne fie ruşine!